Wacław Passowicz

Kronika działalności Muzeum Historycznego Miasta Krakowa w 2008 roku*

Rok objęty niniejszym sprawozdaniem należał do udanych. Muzeum utrzymało wysokie standardy działalności upowszechnieniowej, badawczej i wystawienniczej. Wykonano wszystkie zaplanowane zadania z zakresu statutowych obowiązków Muzeum.

Do największych dokonań w roku sprawozdawczym zaliczamy przygotowanie i udostępnienie publiczności trzech nowatorskich ekspozycji, które podejmowały do tej pory nieeksplorowane tematy z zakresu sztuki i szeroko pojmowanej historii.

Oprócz działań wystawienniczych na szczególną uwagę zasługuje praca dwóch zespołów. Pierwszy z nich prowadził prace badawcze i organizacyjne związane z zaplanowanym w 2010 roku otwarciem wystawy w budynku dawnej emalierni Oskara Schindlera przy ul. Lipowej 4, obecnie oddziału Muzeum Historycznego Miasta Krakowa Fabryka Emalia Oskara Schindlera, drugi zaś rozpoczął pracę nad uruchomieniem muzeum pod płytą Rynku Głównego. Specjalnie utworzona w 2008 roku Pracownia Rynku Podziemnego (Łukasz Walas – kierownik) wraz z Pracownią Modelarską i Sekcją Wizualizacji Cyfrowych, przystąpiły do wykonywania rekonstrukcji cyfrowych i makiet do tej wystawy. Zadanie przygotowania scenariusza powierzono kuratorowi ekspozycji, Elżbiecie Firlet.

Ważnym wydarzeniem w toku prac nad kształtem wystawy stałej *Kraków – czas okupacji 1939–1945* było posiedzenie Rady Programowej Muzeum w Fabryce Emalia Oskara Schindlera, które odbyło się 18 marca 2008 roku. Uczestniczyli w nim prof. Andrzej Chwalba, historyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego, przewodniczący Rady Programowej, prof. Eleonora Bergman, dyrektor Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie, Lili Haber, przewodnicząca Związku Krakowian w Izraelu, prof. Jacek Purchla, dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, prof. Jacek Chrobaczyński, historyk z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, dr Andrzej Kunert, historyk, prof. Aleksander Skotnicki, prezes Fundacji im. prof. Juliana Aleksandrowicza, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Tadeusz Jakubowicz, przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, Barbara Turlejska, zastępca dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Miasta Krakowa, Michał Niezabitowski, dyrektor naczelny Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, Wacław Passowicz, wicedyrektor ds. naukowych Muzeum Historycznego Miasta Krakowa i Jacek Salwiński, wicedyrektor ds. organizacyjnych Muzeum Historycznego Miasta Krakowa oraz autorzy scenariusza wystawy: Monika Bednarek, Grzegorz Jeżowski, dr Edyta Gawron, Barbara Zbroja, Katarzyna Zimmerer.

Kilka dni wcześniej, 14 marca 2008 roku, w Muzeum odbyło się spotkanie dyrekcji MHK oraz członków zespołu scenariuszowego wystawy stałej z dyrektorem archiwum Instytutu Yad Vashem dr. Haimem Gertnerem. Dyskutowano na temat koncepcji scenariusza, akceptując tok pracy Muzeum.

Koncepcja scenariusza ekspozycji *Kraków – czas okupacji 1939–1945* powstała w lipcu 2008 roku. Wkrótce po tym powołano sekcję Projektową pod kierunkiem Wacława Sawicza, z udziałem Michała Urbana i Łukasza Czuja, która przystąpiła do opracowania projektu aranżacji. Przekazanie Muzeum budynku przy ul. Lipowej 4 w listopadzie 2008 roku było kolejnym ważnym wydarzeniem, umożliwiającym Muzeum wejście w nowy obszar działań prowadzących do uruchomienia wystawy.

W październiku i listopadzie 2008 roku przedstawiciele Muzeum gościli w Stanach Zjednoczonych (senator Janusz Sepioł, Michał Niezabitowski, Jacek Salwiński, Monika Bednarek, Edyta Gawron). Celem wyjazdu było promowanie działalności MHK w zakresie projektu Fabryka Emalia Oskara Schindlera i dotarcie do wszystkich liczących się środowisk amerykańskich związanych z historią II wojny światowej, zwłaszcza w kontekście losów Oskara Schindlera.

Stale podnoszono poziom działań upowszechnieniowych wprowadzając nowe, do tej pory nie stosowane formy pracy z dziećmi. Tutaj obok warsztatów, lekcji, prelekcji, konkursów na uwagę zasługuje przygotowanie bodaj pierwszego polskiego pisma muzealnego dla dzieci „Krzysztoforek" oraz wykreowanie postaci *Krzysztoforka* jako przewodnika po tajemnicach Krakowa i Muzeum Historycznego Miasta Krakowa.

* Autorem cyklu *Kronika działalności Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* jest od pierwszego numeru „Krzyszforów", który ukazał się w 1974 r. Wacław Passowicz. *Kronika* za 2008 rok była ostatnią napisaną przez niego przed odejściem na emeryturę.

Podpisanie w dawnej elektrowni podgórskiej umowy przez prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego i marszałka województwa małopolskiego Marka Nawarę, dotyczącej uregulowania spraw własnościowych Pałacu Krzysztofory, fot. J. Korzeniowski

Bardzo istotne miejsce w codziennej pracy Muzeum zajmowały problemy związane z remontami, planami adaptacji pomieszczeń na doraźne i docelowe potrzeby. Sukcesem było doprowadzenie do podpisania umowy między prezydentem Krakowa Jackiem Majchrowskim a marszałkiem województwa małopolskiego Markiem Nawarą o przekazaniu Muzeum całego Pałacu Krzysztofory. W związku z powyższym przystąpiono do wypracowania nowej koncepcji zagospodarowania pozyskanych powierzchni oraz przeprowadzono procedurę wyłonienia projektanta całościowych prac remontowo-adaptacyjnych. Trwały również prace nad projektem koncepcyjnym przebudowy skrzydła szkoły przy ul. ks. Józefa Poniatowskiego na docelowe magazyny zbiorów i pracownie konserwatorskie.

Wystawa *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburskiego* (1257–1791) przygotowana z okazji 750. rocznicy wydania przez księcia Bolesława Wstydliwego na wiecu w Koperni 5 czerwca 1257 roku dokumentu lokacji Krakowa, została nagrodzona na corocznym konkursie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Wydarzenie muzealne roku Sybilla 2007*. Ekspozycja uzyskała III nagrodę w kategorii wystaw historycznych. Nagrodę tę 16 maja 2008 roku w Zamku Królewskim w Warszawie z rąk ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego odebrał dyrektor Michał Niezabitowski. Warto w tym miejscu przypomnieć, że Muzeum było dwukrotnie laureatem nagrody I stopnia oraz otrzymało trzy wyróżnienia.

Zbiory

W roku objętym niniejszą *Kroniką* Muzeum kontynuowało wypracowaną w ciągu ostatnich lat politykę powiększania kolekcji muzealnych. Kierunki gromadzenia pozostały te same, obowiązywała również zasada: mniej, ale za to wartościowsze obiekty. Zbiory powiększaliśmy przez zakupy, dary oraz przekazy. Podobnie jak w latach poprzednich, nasza uwaga koncentrowała się na okresie staropolskim. Poszukiwania były również podporządkowane wymogom ekspozycyjnym, szczególnie wiele zabiegów czyniliśmy w sprawie pozyskania eksponatów z lat 1939–1945, tak aby przygotowywana przez nas ekspozycja poświęcona dziejom miasta w okresie okupacji hitlerowskiej miała jak najlepsze zaplecze dokumentacyjne. Nie wszystkie nasze zamierzenia mogliśmy realizować zgodnie z naszymi chęciami, ograniczeniem był z jednej strony zasób rynku antykwarycznego, z drugiej nie zawsze wystarczające środki finansowe.

Zasób muzealny w ciągu roku sprawozdawczego powiększył się o 1145 obiektów, zbiór osiągnął wielkość 81 009 pozycji inwentarzowych. Wśród nowo pozyskanych obiektów 524 to zakupy, 588 to dary i przekazy. Największą grupę nabytych obiektów stanowiły fotografie. Wśród zakupionych fotografii na uwagę zasługuje kolekcja nabyta od spadkobierców znanego fotografika krakowskiego Andrzeja Mostowiaka. Jest to zespół 438 klisz pochodzących m.in. z zakładów fotograficznych Walerego Rzewuskiego i Józefa Sebalda oraz fotografie takich firm, jak „Garzyński", „Adel", „Maria". Na kliszach i fotografiach utrwalono znane postaci ze świata polityki, nauki i kultury. Zespól zapisano pod numerami inwentarzowymi Fs 17094/IX–17175/IX. Warto też odnotować fakt nabycia fotografii stereoskopowych, wykonanych przez firmę Keystone View Company na początku XX wieku: *Sprzedaż pieczywa na Rynku Głównym* (nr inw. Fs 17014/IX*), Wawel od strony południowo-wschodniej* (nr inw. Fs. 17015 /IX), *Fragment Rynku Gł. z Wieżą Ratuszową* (nr inw. Fs. 16820/IX). Niezmiernie ważnym, szczególnie w kontekście zbliżającej się setnej rocznicy śmierci aktorki Heleny Modrzejewskiej, było nabycie kliszy fotograficznej z jej pogrzebu w 1909 roku (nr inw. MHK 5604/N).

Stale powiększamy zbiór prac mistrzów fotografii. I tak, w 2008 roku wzbogaciliśmy go o niezmiernie ważne dla dokumentacji historii naszego miasta prace Stanisława Muchy, uwieczniające sceny z pogrzebu marszałka Józefa Piłsudskiego (nr inw. Fs 17048/IX–17091/IX) oraz album *Kraków – Wawel*, komplet składający się z 20 fotografii (nr inw. Fs 17011/IX). Drugim mistrzem, którego prace zakupiliśmy, był Stanisław Kolowca. Wzbogaciliśmy zbiory o jego znakomite fotografie przedstawiające m.in. ołtarz Wita Stwosza. Obraz Krakowa czasów okupacji hitlerowskiej uzupełniliśmy, nabywając zespół klisz z widokami Krakowa z lat 1941–1944 (nr inw. Fs 17017/IX–17036/IX). Powiększyła się także kolekcja fotografii ukazujących dzieje Nowej Huty i jej mieszkańców – zdjęcia związane z losami tej dzielnicy uzyskaliśmy w drodze przekazu.

Nabyliśmy również interesujące dokumenty, rysunki, obrazy, wyroby rzemiosła artystycznego. Tutaj w pierwszym rzędzie należy wymienić niezwykle ciekawy dokument, jakim jest hitlerowski plan zagospodarowania krakowskich Błoń z 1941 roku (rysunek, piórkiem, akwarela, nr inw. MHK 3047/VIII). Wśród wyrobów rzemiosła artystycznego na pierwszy plan wybijają się: wazon, wyrób skawiński z Pierwszej Galicyjskiej Fabryki Wyrobów Kamionkowych i Szamotowych (fajans, nr inw. MHK 5999/III) oraz wazon sygnowany *Śliwiok* (Mydlniki, lata 20. XX wieku, masa kaflowa, nr inw. MHK 3600/III). Z przedmiotów codziennego użytku nabyliśmy m.in. flaszę syfonową (lata 30. XIX wieku, nr inw. MHK 947/VII). Kolekcję zegarów powiększyliśmy o mechanizm zegara francuskiego (pierwsza połowa XIX wieku, nr inw. MHK 1485/II). Wśród zakupionych obrazów za najciekawszą uznajemy akwarelę Włodzimierza Tetmajera *Kolędnicy* (nr inw. MHK 3045/VIII).

Wazon, Mydlniki, sygn. Śliwiok, lata 20. XX w., masa kaflowa; wł. MHK, nr inw. MHK 6000/III

Mechanizm zegara francuskiego, 1 połowa XIX w.; wł. MHK, nr inw. MHK 1485/II

Znaczący udział w przyroście naszych zbiorów miały przekazy i dary. Jak zawsze chcemy podkreślić, że ten sposób powiększania kolekcji traktujemy jako wyraz stale obecnego w świadomości społecznej zaufania do Muzeum Historycznego Miasta Krakowa jako instytucji trwałej, dobrze służącej zabezpieczaniu skarbów narodowego dziedzictwa. Tutaj na pierwszy plan wysuwa się *Portret Wisławy Szymborskiej* autorstwa Leszka Sobockiego (Kraków 2008, olej, płótno, nr inw. MHK 9/IV) – przekaz Towarzystwa Pro Museo. Ten wspaniałomyślny dar wzbogaci nasza kolekcję portretów wybitnych krakowian. Wśród darów szczególnie cenimy sobie gesty serc znakomitych artystek – Danuty Michałowskiej i Jadwigi Romańskiej, które przekazały do zbiorów oddziału teatralnego swoje pamiątki. Jest to suknia – kostium do roli Gildy z *Rigoletta* Giuseppe Verdiego (w tej sukni debiutowała na scenie Opery Krakowskiej w 1954 roku Jadwiga Romańska, nr inw. MHK 5007/VI). Druga ofiarowana suknia została wykonana według projektu Danuty Michałowskiej do jej spektakli w Teatrze Jednego Aktora (nr inw. MHK 5006/VI).

Wzrosły również zasoby biblioteczne i archiwalne. Zakupiono 128 woluminów książek, zaprenumerowano 46 tytułów czasopism. W drodze przekazu otrzymano 781 woluminów książek i czasopism.

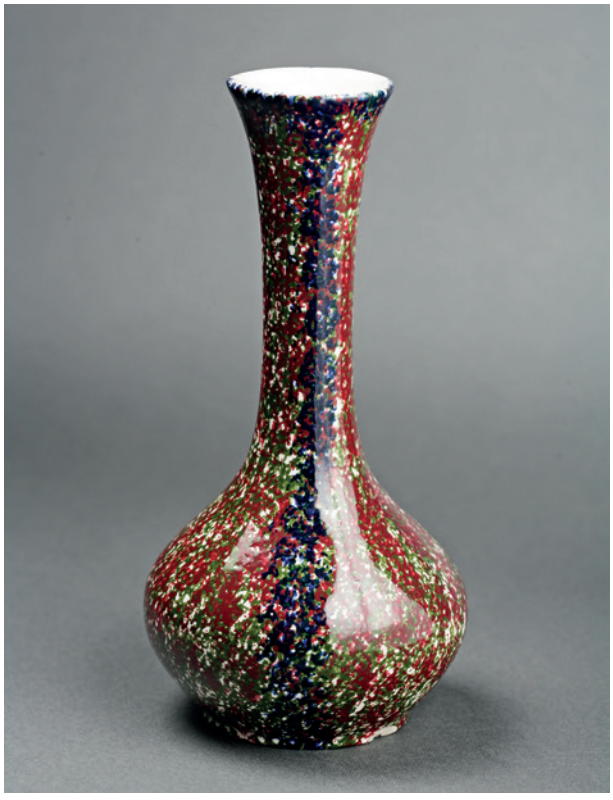

Wazon, Skawina – Pierwsza Galicyjska Fabryka Wyrobów Kamionkowych i Szamotowych, fajans; wł. MHK, nr inw. MHK 5999/III

Flasza syfonowa, lata 30. XIX w.; wł. MHK, nr inw. MHK 947/VII

Suknia wykonana według projektu Danuty Michałowskiej do jej spektakli w Teatrze Jednego Aktora; wł. MHK, nr inw. MHK 5006/VI

Suknia – kostium do roli Gildy z Rigoletta Giuseppe Verdiego, debiutowała w niej na scenie Opery Krakowskiej w 1954 r. Jadwiga Romańska; wł. MHK, nr inw. MHK 5007/VI

Zbiory muzealne znajdowały się pod dobrą opieką konserwatorską. Pracownie konserwatorskie wykonywały rutynowe przeglądy obiektów zgromadzonych na wystawach stałych i w magazynach zbiorów, wydawały opinie na temat stanu zachowania obiektów użyczanych przez Muzeum i wypożyczanych z innych instytucji, muzeów i osób prywatnych. Liczbę wykonanych przez poszczególne pracownie częściowych i całkowitych zabiegów konserwatorskich zestawiono w poniższej tabeli.

Pracownia	Liczba obiektów poddanych konserwacji	Liczba wydanych opinii
Konserwacji Malarstwa i Rzeźby	215	58
Konserwacji Papieru	36	16
Konserwacji Metalu	260	26
Konserwacji Tkanin	33	44
Konserwacji Mebli	30	6
Konserwacji Zegarów	6	5
Konserwacji Szopek	115	–
Łącznie	695	155

Na organizowane przez siebie wystawy Muzeum wypożyczyło od osób prywatnych, klasztorów, innych placówek muzealnych i instytucji 1676 zabytków. Użyczyły nam swoich obiektów: Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzealne Stowarzyszenie „Muzeum Historii Moskwy", Pracownia Archeologiczno-Architektoniczna NIEGODA z siedzibą we Wrocławiu, Komitet Kopca Kościuszki w Krakowie, Muzeum Zagłębia w Będzinie, Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku-Podkowie Leśnej, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Okręgowe w Bielsku-Białej, Archiwum Państwowe w Krakowie, Urząd Miasta Krakowa, Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Częstochowskie, Galeria Dyląg, Kraków, Muzeum Narodowe w Krakowie, Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, Muzeum Lubelskie w Lublinie, Muzeum Historii Miasta Łodzi, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Mazowieckie w Płocku, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, Muzeum Regionalne w Stalowej Woli, Muzeum Okręgowe w Toruniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Galeria Fibak w Warszawie, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego – oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Parafia św. Grzegorza w Krakowie, Archiwum Krakowskiej Kapituły Katedralnej, Archiwum Prowincji oo. Dominikanów w Krakowie, Klasztor Kanoników Regular-

Klisza szklana Pogrzeb Heleny Modrzejewskiej, 1909; wł. MHK, nr inw. MHK 5604/N

nych w Krakowie, Klasztor oo. Paulinów w Krakowie, Klasztor oo. Karmelitów w Krakowie Na Piasku, Gmina Miejska Kraków, Wydział Obsługi Urzędu Miasta Krakowa, Klasztor oo. Paulinów na Jasnej Górze, Zbiory Sztuki Wotywnej, Parafia św. Klemensa w Wieliczce, Klasztor oo. Bernardynów w Krakowie, Klasztor ss. Klarysek w Starym Sączu, Towarzystwo Jezusowe – Dom Zakonny, Brzozów, Stara Wieś, Prowincja M.B. Anielskiej Zakonu Braci Mniejszych w Krakowie, Archiwum Prowincjalne ss. Felicjanek w Krakowie, Kongregacja Eremitów Kamedułów Góry Koronnej w Krakowie, Dom Zakonny Księży Jezuitów w Krakowie, Klasztor oo. Franciszkanów Reformatów w Krakowie, Klasztor oo. Kapucynów w Krakowie, Parafia św. Katarzyny w Tenczynku, Parafia św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wacława Męczennika w Krakowie, Muzeum Pałac w Wilanowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Archidiecezjalne Kardynała Karola Wojtyły w Krakowie, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, Zamek Królewski w Warszawie Pomnik Historii i Kultury Narodowej, Biblioteka Jagiellońska, Muzeum w Nieborowie i Arkadii – oddział Muzeum Narodowego w Warszawie.

Muzeum użyczyło innym placówkom na organizowane przez nie wystawy 551 obiektów. Korzystały z tych obiektów m.in.: Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Podkarpackie w Krośnie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Zamek Królewski na Wawelu, Muzeum Miejskie w Wadowicach, Teatr Wielki Opera Narodowa, Muzeum Teatralne w Warszawie, Cech Rzemiosł Skórzanych i Innych Zawodów w Krakowie, Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie, Historisches Museum Blumenstein w Solurze, Urząd Miasta Krakowa, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum im. Stanisława Fischera w Bochni, Muzeum Miejskie w Żywcu, Teatr im. Ludwika Solskiego w Tarnowie, Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli, ECE Projektmanagement Polska sp. z o.o. w Warszawie, Muzeum Historii Kielc, Stowarzyszenie Przyjaciół Piwnicy Pod Baranami Klub 40 w Krakowie, Targi Lipskie Polska sp. z o.o. w Warszawie, Cech Rzemiosł Złotników Jubilerów i Pokrewnych Zawodów w Krakowie, Krakowska Kongregacja Kupiecka, Legnicka Development

Leszek Sobocki, Portret Wisławy Szymborskiej, 2008, olej, płótno; wł. MHK, nr. inw. MHk 9/IV

SA w Warszawie, Muzeum UJ, Archiwum UJ, Oświęcimskie Centrum Kultury, Zbiory Historyczno-Etnograficzne, Instytut Adama Mickiewicza w Warszawie, Museum Gustavianum w Uppsali, Tartu Mänguasjamuseum w Tartu, Museo Provinciale Sidismondo Castromediano w Lecce, Museo Nazionale della Montagna w Turynie, Samorządowe Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów.

Ofiarodawcami i przekazującymi były osoby i instytucje, którym składamy wyrazy serdecznych podziękowań: Anna Adamczyk, Janusz Adamczyk, Kazimierz Adamski, Anna Beiersdorf, Zbigniew Bielawka, Lidia Bogacz-Popiel, Halina Brodzik, Leszek Dutka, Szymon Fedorowicz, Teresa Frodyma, Lidia Kostecka, Dorota Księżyk, Roman Kurzawski, Janina Lorek, Ewa Ławrusiewicz, Piotr Łukaszewicz, Danuta Michałowska, Halina Mikucka, Halina Nawrot, Małgorzata Olkuska, Anna Pacyna, Anna Polony, Jadwiga Romańska, Franciszka i Zbigniew Schimscheiner, Anna Szałapak, Karol Tarnowski, Stanisław Tabisz, Maria Trafas, Witold Turdza, Renata Wandor-Gawor, Adam Wsiołkowski, Redakcja „Dziennika Polskiego", Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa, Krakowski Zarząd Komunalny, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, Narodowy Bank Polski Oddział Emisyjny Warszawa, Kancelaria Prezydenta Miasta Krakowa, Stowarzyszenie na Rzecz Nowej Huty, Towarzystwo Pro Museo.

Wystawy

W 2008 roku Muzeum przygotowało 29 nowych wystaw. Osiem z nich pokazaliśmy za granicą, m.in. w Austrii, Estonii, Hiszpanii, Niemczech, Szwajcarii, Szwecji i Włoszech. Najbardziej interesujące wystawy 2008 roku przy-

Fragment wystawy Secesyjna architektura Krakowa. Fotografie Janusza Podleckiego, *fot. M. Suchowiak*

Fragment wystawy Kryptonim „Gigant". Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958, *fot. M. Suchowiak*

pomnimy w kolejności ich udostępnienia publiczności. 29 stycznia w Kamienicy Hipolitów otworzyliśmy wystawę *Secesja w architekturze Krakowa. Fotografie Janusza Podleckiego*. Komisarzem wystawy i autorem katalogu był Witold Turdza. Kraków przełomu wieków stał się ośrodkiem myśli architektonicznej. Nie był miastem bogatym, ale istnienie silnego środowiska architektów, a zwłaszcza zaplecza intelektualnego i artystycznego, sprawiało, że architektura odgrywała w nim znacząca rolę. Secesja trwała niezbyt długo, toteż nie powstało wiele dzieł w tym stylu, często jednak są to dzieła wybitne (pawilon Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych – Pałac Sztuki, fasada Starego Teatru, sala posiedzeń krakowskiej Izby Handlowo-Przemysłowej, wnętrza siedziby Towarzystwa Lekarskiego, polichromia kościoła oo. Franciszkanów i witraże w tejże świątyni). Obok nich istnieją także pośledniejsze, jak dekoracje fasad kamienic czy witraże w bramach i klatkach schodowych, anonimowych autorów. Najwybitniejszym z artystów był Stanisław Wyspiański. Na wystawie pokazaliśmy na zdjęciach autorstwa znanego krakowskiego fotografika Janusza Podleckiego i te najwybitniejsze, i te mniej znane, ale przecież pełne uroku dzieła krakowskiej secesji.

Wystawę *Kryptonim „Gigant". Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958* udostępniliśmy 8 lutego. Skupiała się na dwóch wątkach: narodzinach ogromnego giganta przemysłowego pod Krakowem oraz na sposobie przedstawienia i wizerunku tych narodzin w sztuce i literaturze. Na planszach pokazaliśmy fotografie przedstawiające poszczególne etapy budowy kombinatu metalurgicznego w latach 1950–1958, oficjalne delegacje rządowe z Bolesławem Bierutem, Józefem Cyrankiewiczem, Władysławem Gomułką na czele, a także międzynarodowe m.in. z Nikitą Chruszczowem, Norodom Sihanoukiem i Jawaharlalem Nehru. Przestawiliśmy najważniejsze dla kombinatu wydarzenia, jak nadanie hucie imienia Włodzimierza Lenina, pierwszy spust stali, a także sylwetki pierwszych trzech dyrektorów Jana Anioły, Józefa Czechowicza i Bogdana Kołomyjskiego. Drugi nurt ekspozycji to Nowa Huta i jej budowniczowie w oczach artystów, który ukazaliśmy przez prezentację najbardziej reprezentatywnych dzieł sztuki socrealistycznej odnoszącej się do budowy miasta i kombinatu (Wojciech Długosz, *Na apel Huty imienia Lenina*, 1954; Jerzy Potrzebowski, *Przyjęcie do partii w Nowej Hucie*, ok. 1954; Krystyna Rolewicz, *Nowa Huta – w odlewni staliwa*, 1954; Danuta Boguszewska-Chlebowska, *Wjazd do kombinatu Nowa Huta*, przed 1954; Erwin Czerwenka, *Miasteczko namiotowe Służby Polsce*, 1950; Jerzy Panek, *Nowa Huta – nowo zwerbowani*, 1953; *Wizyta Bolesława Bieruta na budowie Nowej Huty*, niesygn., 1952).

Fragment wystawy Kryptonim „Gigant". Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958, *fot. M. Suchowiak*

Głównym tworzywem tej ekspozycji były dokumenty i fotografie. Wszystkie one ukazywały trudny, pionierski czas budowy, rozmijanie się urzędowej, propagandowej idealizacji z codziennym, tonącym w błocie i innych niedogodnościach zwykłym dniem wielkiej budowy. Klimat minionej epoki jej nadziei i złudzeń, radości i tragedii oddawały też pokazywane w gablotach bibeloty oraz socrealistyczne obrazy. Wystawa mogła powstać dzięki życzliwości i zaangażowaniu wielu osób prywatnych – budowniczych kombinatu i Nowej Huty, m.in. rodziny pierwszego dyrektora Jana Anioły, członków Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Nowej Huty, dokumentalistów i miłośników tej dzielnicy: Jerzego Ridana, Zbigniewa

Fragment wystawy Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, *fot. J. Korzeniowski*

Fragment wystawy Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, *fot. M. Suchowiak*

Matusika, Wojciecha Łozińskiego, Stanisława Gawlińskiego, Adama Gryczyńskiego. Ponadto użyczyły nam swe obiekty Wojewódzkie Archiwum w Krakowie, Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, Centralne Archiwum Fotograficzne w Warszawie. Kuratorem wystawy był Leszek J. Sibila, autorem aranżacji plastycznej – Łukasz Sarnat.

Pierwszą z wielkich wystaw 2008 roku otworzyliśmy 14 marca w salach Pałacu Krzysztofory. Na wystawie *Sztuka krakowska po 1945. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* podjęliśmy próbę pokazania widzom, jaki kształt przybrała sztuka w ciągu ostatnich 63 lat. Ogrom wojennych strat, śmierć wielu twórców, zatrata ich dzieł, traumatyczne przeżycia czasów okupacji stawiały pytania o trwałość, jak i naturalne przekształcenia w sposobie traktowania sztuki, jej kształtu warunkowanego zmianami w świecie, w którym wojna i jej tragiczne konsekwencję stały się jednym z najważniejszych ich katalizatorów. Powojenny czas jego polityczne konsekwencje miały trudny do przecenia wpływ na wybór dróg artystów poddanych w wielu okresach ciśnieniu nadzwyczajnych okoliczności. Czasy, gdy jedynym obowiązującym wzorcem miał być socrealizm, cykliczne odwilże, większe i mniejsze stabilizacje, przeplatane ostrymi kursami, lata zwątpień, ale i powiewy wolności, karnawał „Solidarności" i stan wojenny, okrągły stół, III i IV Rzeczpospolita to istny tygiel, który nie pozostawał bez wpływu na pojmowanie roli sztuki, na sposób jej uprawiania. Tak więc omawiane sześćdziesięciolecie postrzegać można jako czas, gdy twórcy poddawani presji stawali często przed trudnymi wyborami: wierności sobie czy kompromisów, często prowadzących na manowce. Był to też czas, gdy państwowy mecenat stwarzał możliwości stosunkowo pewnego bytu. Patrząc na sztukę minionych dziesięcioleci dostrzega się z łatwością, że były okresy dominacji określonych kierunków artystycznego myślenia, ale i naturalnych buntów młodych odrzucających doświadczenia i sposób widzenia starych mistrzów. Tak więc krakowscy twórcy obok rytmu wyznaczanego przez zawirowania polityczne doświadczali odwiecznych dylematów wynikających z faktu, że życie artystyczne i społeczne przebiega w rytmie doświadczeń właściwych zmieniającym się pokoleniom.

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, wypełniając swój statutowy obowiązek dokumentacji różnorodnych form aktywności mieszkańców miasta, przez wiele lat w swej działalności kolekcjonerskiej spośród dzieł środowiska plastycznego preferowało te, które w swej treści zawierały przedstawienia Krakowa lub jego mieszkańców. Metoda ta obok zalet miała też wady. Nasze zbiory nie dokumentowały całej gamy różnorodnych zjawisk i kierunków artystycznych obecnych w sztuce krakowskich plastyków. Z czasem staraliśmy się korygować ten stan przez nawiązanie ściślejszych kontaktów ze środowiskiem plastycznym, co znajdowało wyraz w prowadzonym przez kilkanaście lat ekspozycyjnym cyklu *Z pracowni naszych artystów* w Wieży Ratuszowej oraz okolicznościowych wystawach w Kamienicy Hipolitów i Galerii Teatralnej Domu pod Krzyżem. Główną sprawczynią i ideowym promotorem tego zwrotu była Maria Zientara. Dzięki jej kontaktom oraz umiejętności zjednywania do proponowanego programu ekspozycyjnego środowiska plastycznego, na wystawach mogliśmy pokazać prace wielu znakomitych krakowskich artystów zarówno z pokolenia mistrzów, jak i młodych twórców, rozpoczynających swą przygodę z sztuką. Te kontakty dały nam jednocześnie możliwość stworzenia kolekcji najnowszej sztuki Krakowa. Trzon tego zbioru pochodzi w większości z hojnych darów artystów, których prace wystawialiśmy w Wieży Ratuszowej. Kolekcja gromadzona od zaledwie kilku lat i przy ograniczonych środkach, jakimi dysponuje Muzeum, posiada jeszcze wiele braków, wymaga znaczących uzupełnień. Mamy nadzieję, że uda nam się istniejące luki zapełnić, że każdy następny rok owocować będzie nowymi nabytkami zakupami i darami. Zasób jej jednak jest na tyle reprezentatywny, że jak sądzimy upoważnia nas do podjęcia tego tematu w formie ekspozycji czasowej, ukazującej stosunkowo całościowy obraz tej sztuki.

Prezentowana wystawa była próbą pokazania sztuki Krakowa z lat 1945–2007. Bogactwo i różnorodność współczesnej sztuki krakowskiej umożliwiła każdemu odwiedzającemu wystawę znalezienie dzieł odpowiadających indywidualnym upodobaniom i wrażliwości estetycznej. Obiekty na wystawie zostały zestawione w zespołach ułatwiających zapoznanie się z muzealną kolekcją, by z jej pomocą prześledzić, jak z biegiem lat zmieniało się oblicze krakowskiej sztuki. Tak więc można obejrzeć sztukę socrealistyczną, m.in. obrazy Andrzeja Wróblewskiego. Poznać twórczość Grupy Krakowskiej reprezentowaną przez prace Tadeusza Kantora i innych. Na wystawie nie zabrakowało też dzieł kolorystów, a zatem m.in. prac Hanny Rudzkiej-

Otwarcie wystawy Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. *Kurator wystawy Maria Zientara z dyrektorem Muzeum Michałem Niezabitowskim, z lewej profesor ASP Jerzy Nowakowski, fot. J. Korzeniowski*

Cybis. Wielu wrażeń dostarczały dzieła artystów tworzących sztukę metaforyczną oraz przedstawicieli różnych nurtów abstrakcji. Swoje miejsce na wystawie miała także kolekcja sztuki niezależnej z lat 80., powstałej poza zasięgiem cenzury, m.in. prace Leszka Sobockiego i Stanisława Sobolewskiego. Miłośnicy grafiki mogli oglądać na wystawie dzieła najwybitniejszych reprezentantów gatunku.

Wystawa *Sztuka krakowska po 1945 roku* była okazją do prześledzenia historii współczesnej sztuki krakowskiej, ukazanej poprzez obrazy, grafiki i rzeźby ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, nierzadko dzieł o dużej wartości artystycznej, które już weszły do kanonu sztuki współczesnej. Wystawie towarzyszył katalog zawierający wyczerpujące wprowadzenie autorstwa Marii Zientary, które jest równocześnie skróconą historią sztuki krakowskiej po 1945 roku. Noty katalogowe z kolei dostarczają wiedzy o artystach, stylach tworzonej przez nich sztuki oraz o literaturze przedmiotu. W publikacji zamieszczono ponad 120 reprodukcji eksponowanych na wystawie prac. Kuratorem wystawy była Maria Zientara, autorem aranżacji plastycznej Jan Suchowiak.

Wystawa ta stworzyła też okazję do spotkania organizatorów i animatorów kultury Krakowa, którzy podjęli rozważania na temat obecności sztuk plastycznych w świadomości współczesnych mieszkańców miasta. W dyskusji zorganizowanej w sali Fontany Pałacu Krzysztofory 18 czerwca 2008 roku, którą prowadziła red. Katarzyna Bik, wzięli udział m.in.: Zofia Gołubiew, Masza Potocka, Tomasz Gryglewicz, Jarosław Suchan, Anna Baranowa, Leszek Dudka, Romuald Oramus, Andrzej Szczerski i Maria Zientara. W czasie *Nocy Muzeów* odbyło się spotkanie twórców, których prace były eksponowane na wystawie. Spotkanie to, będące próbą oceny stanu sztuk plastycznych w Krakowie, otworzył dziekan Wydziału Rzeźby krakowskiej ASP prof. Bogusz Salwiński. Uczestniczyło w nim 30 artystów, m.in. Marian Konieczny, Stefan Dousa, Leszek Dudka, Roman Kurzawski, Małgorzata Olkuska, Roman Banaszewski, Józef Marek, Bogusław Gabryś, Roman Kędzierski, Leszek Sobocki, Paweł Taranczewski.

Ucieczka kanałami z getta krakowskiego to wystawa otwarta 16 marca w Aptece pod Orłem w ramach obchodów 65. rocznicy likwidacji getta krakowskiego. Opowiadała ona o dramatycznych wydarzeniach, które rozegrały się w dniach likwidacji getta 13 i 14 marca 1943 roku. Wystawa pozwalała zapoznać się z lokalizacją włazów i punktów wyjść, z wyglądem i profilami kanałów, którymi prowadziła droga ucieczki. Jednym z ciekawszych obiektów była mapa przedstawiająca drogę ucieczki mieszkańców getta na aryjską stronę miasta. Szalejący w getcie terror, niepewność jutra, po którym spodziewano się najgorszego, zdecydowały o tym, ze znalazła się grupa desperatów gotowa podjąć ryzyko ucieczki jedyną niestrzeżoną drogą – kanałami miejskimi. Do kanałów wchodzili w grupach od kilku do 10 osób, obarczeni bagażem i z dziećmi na rękach. Wewnątrz kanałów posuwali się w zupełnych ciemnościach, rzadko korzystając z latarek i zapałek do oświetlenia drogi. Droga przez smrodliwe, wypełnione cuchnącą cieczą kanały, wśród pisku szczurów, duszących się z braku tlenu ludzi była drogą przez mękę, ale też drogą ostatniej szansy uratowania życia. Uciekinierzy, którym udało się pokonać tę morderczą drogę zanim Niemcy zorientowali się lub, jak się przypuszcza, zostali powiadomieni o trasie ucieczki przez zdrajcę, opuszczali kanały w bezpiecznej odległości od murów getta. To był dopiero początek drogi ku ocaleniu. Nie wszystkim było dane przebyć ją pomyślnie. Wystawa mogła powstać dzięki współpracy kuratora wystawy mgr Anny Pióro ze znawcą problematyki wodociągów i kanalizacji inż. Tomasz Czaplińskim z Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie.

Wystawa *Krakau, die berühmteste Stadt ganz Polens*… (Kraków, całej Polski miasto najsławniejsze…) była prezentowana w Solurze od 18 kwietnia do 17 sierpnia 2008 roku. Została przygotowana przez nasze Muzeum oraz Museum Blumenstein w ramach partnerskiej współpracy łączącej oba miasta od 1990 roku. Ekspozycja prezentowała wybrane zagadnienia z dziejów i kultury Krakowa, od czasów lokacji miasta na prawie magdeburskim w 1257 roku po uchwalenie przez Sejm Wielki Prawa o miastach w 1791 roku. Wystawa podejmowała następujące zagadnienia: rozwój układu urbanistycznego, produkcja rzemieślnicza i związana z nią organizacja cechowa, dzieje handlu, organizacja i funkcjonowanie samorządu miejskiego oraz wymiaru sprawiedliwości. Prezentowane na wystawie zabytki pochodziły w głównej mierze ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Uzupełniały je obiekty odkryte podczas badań archeologicznych prowadzonych w ostatnich latach w Krakowie. Interesującym dopełnieniem wystawy był film *Civitas nostra Cracoviensis* w niemieckiej wersji językowej, będący podsumowaniem dorobku wystaw lokacyjnych MHK. Kuratorem tej ekspozycji była Klaudia Kaczmarczyk. Muzeum reprezentował wicedyrektor Jacek Salwiński.

Wystawę malarstwa Anny Lewińskiej *Nie tylko w ugrach* otworzyliśmy w salach Kamienicy przy ul. Królowej Jadwigi 10 maja 2008 r. Wystawa była prezentacją dzieł z różnych okresów twórczości artystki. Mogliśmy oglądać prace większych rozmiarów o złożonej treści, jak i niewielkich formatów pastele, wypełnione po brzegi światłem i radością tworzenia. Całość pozwalała widzowi odebrać – piękny i ciepły – wewnętrzny świat Anny Lewińskiej.

Moda moskiewska od schyłku XIX do początku XX wieku ze zbiorów Muzeum Historii Moskwy, to tytuł wystawy w Kamienicy Hipolitów. W wernisażu 15 maja 2008

Moderatorzy panelu: Dlaczego nie lubimy sztuki współczesnej?*, od lewej prof. Tomasz Gryglewicz, wicedyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie Marek Świca, dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie Zofia Gołubiew, dyrektor Bunkra Sztuki Masza Potocka, redaktor Katarzyna Bik, fot. M. Suchowiak*

Otwarcie wystawy Pejzaże przywołane z pamięci. Malarstwo Ewy Ławrusiewicz. *Pierwsza z prawej Ewa Ławrusiewicz, w środku kurator wystawy Witold Turdza, z lewej dyrektor Muzeum Michał Niezabitowski, fot. M. Suchowiak*

roku uczestniczyli m.in. przewodniczący Dumy Władimir Płatonow, ambasador Rosji w Polsce Władimir Grinin, wicedyrektor Wydziału Kultury Moskwy Anna Popowa, wicedyrektor Muzeum Historii Moskwy Walentina Kalnikowa i kurator wystawy Tamara Troicka. Władze Krakowa reprezentowała wicedyrektor Wydziału Kultury UMK dr Barbara Turlejska. Wystawa została przygotowana w oparciu o kolekcję jednego z najstarszych moskiewskich muzeów, założonego w 1896 roku. Zaprezentowano strój miejski – damskie wieczorowe toalety, suknie spacerowe, poranną odzież, pelerynki uzupełnione różnorodnymi dodatkami, jak kapelusze, parasolki, wachlarze, rękawiczki, mitenki, torebki. Przedstawiono też materiał dokumentalny (m.in. fotografie, widokówki, listy, zaproszenia), ilustrujący przemiany mody na przykładach strojów noszonych przez eleganckich mieszkańców Moskwy. Zdjęcia powstały w pracowniach mistrzów fotografii tamtych czasów. Ekspozycję otwierały stroje z połowy XIX wieku, nawiązujące do epoki rokoko. Ten okres zilustrowano na wystawie suknią szarego koloru z pelerynkami – koronkową oraz dwiema aksamitnymi, bogato zdobionymi ręcznym haftem włóczką i koronką. W 1889 roku, po wystawie światowej w Paryżu, historyzm ustąpił miejsca nowemu stylowi, który w Rosji otrzymał nazwę *modern*. Modernizmowi w historii stroju poświęcona była główna część wystawy. Jako najbardziej charakterystyczne pokazano suknie balowe z początku XX wieku. Ich linię kształtował gorset nadający figurze kształt litery S, dodatkowo podkreślanej drapowaniem przodu sukni i spódnicą ściśle opinającą biodra, opadającą do ziemi. Perłą prezentowanej kolekcji były damskie beżowe pelerynki (rotundy), wykonane w technice wyciętego wzoru z ciężkiego sukna, w połączeniu z lekką gazą, szyfonem i jedwabiem. Na początku XX wieku w stroju kobiecym nastąpiła przełomowa zmiana – zniknął ściskający figurę gorset. Z tego okresu pochodziła prezentowana ciemnobrązowa jedwabna sukienka, ozdobiona haftem, koralikami i paciorkami, a także ażurowa czarna suknia i płaszcz, tworzące komplet. Wystawa została przygotowana w ramach współpracy między muzeami Moskwy i Krakowa. Kuratorem wystawy ze strony naszego Muzeum była Teresa Paszkot-Kluz.

Pejzaże przywołane z pamięci. Ewa Ławrusiewicz – malarstwo to kolejna z ekspozycji w Kamienicy Hipolitów, otwarta 28 maja 2008 roku. Obrazy Ewy Ławrusiewicz skomponowane są tak, jakby widz znajdował się w nieokreślonej przestrzeni, był zawieszony między niebem i ziemią, pośród bezmiaru świata. A może nawet wszechświata? Pejzaże Ławrusiewicz są w jakimś sensie kosmiczne, jakby malowane były z wyżyn, niemal z kosmosu, w niezmierzonej przestrzeni. Nie ma w nich szczegółów, detali, których z daleka nie sposób dostrzec. Istotnym składnikiem obrazów Ewy Ławrusiewicz jest światło. Raz ukazane jest jako błysk, innym razem jako jasna plama. Sprawia ono, że pejzaż jest naładowany energią, albo przepełniony nostalgią. Słowem, tworzy nastrój. Kuratorem wystawy był Witold Turdza, zarazem autor pięknego eseju poświęconego twórczości artystki.

Wystawę *Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Żorach. Historia i tradycje* otwarto w salach Celestatu 7 czerwca 2008 roku. Wystawę przygotowano w 15. rocznicę odrodzenia tej organizacji. Ekspozycja ta była kolejną wystawą z cyklu *Polskie bractwa kurkowe na krakowskim Celestacie*. Do tej pory były zaprezentowano trzy bractwa kurkowe: Bractwo Kurkowe Grodu Bytomskiego, Bractwo Kurkowe „Rogoża" z Rogoźna Wielkopolskiego, Bractwo Strzeleckie z Tarnowskich Gór. Bractwo Strzeleckie w Żorach powstało w 1776 roku i z przerwami działa do dziś. W 1993 roku przybrało nazwę Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Żorach. Od 1996 roku znajduje się w szeregach Zjednoczenia Kurkowych Bractw Strzeleckich RP. Ekspozycję otwierały plansze, na których umieszczono fotografie Żor, czyli terenu działań bractwa oraz mapę Polski z zaznaczonym miastem Żory i Śląskim Regionem Zjednoczenia, do którego należy bractwo. Opowieść o brackiej historii rozpoczynały dwa fryzy z tarcz strzeleckich, do których strzelali bracia kurkowi z Żor w czasie różnych uroczystości i zjazdów polskich bractw. Drugi ułożony był z tarcz okazjonalnych, niezwiązanych z imprezami brackimi. W gablotach umieszczono odznaki, medale i puchary. Do najcenniejszych eksponatów należał sztandar z 1930 roku oraz medal z 1926 roku, upamiętniający 150. rocznicę powstania Kurkowego Bractwa Strzeleckiego

Fragment wystawy Zwierciadło saskie i prawo magdeburskie fundamentem dla Europy*, fot. M. Suchowiak*

w Żorach. Wiele miejsca poświęcono fotografiom ukazującym dzieje bractwa z Żor. Zgromadzone pamiątki na co dzień zdobią siedzibę braci kurkowych w Żorach. Wystawie towarzyszył ilustrowany folder autorstwa kuratora wystawy Małgorzaty Niechaj.

Pomysł zorganizowania wystawy podsumowującej jubileusz 750-lecia lokacji Krakowa na prawie magdeburskim w pierwszą rocznicę samego jubileuszu wyszedł z Rady Programowej Obchodów Jubileuszu, a jego realizację zlecono Muzeum. W ten sposób powstała otwarta w 5 czerwca w Wieży Ratusza wystawa *Lokacja Krakowa. Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość*. Prezentowana na trzech kondygnacjach Wieży Ratuszowej ekspozycja stanowiła podsumowanie kilkuletniego programu obchodów rocznicy lokacji Krakowa. Zgromadzone materiały przypomniały, że historyczny akt księcia Bolesława Wstydliwego miał konsekwencje nie tylko lokalne, ale również o wymiarze europejskim. Współcześni otrzymali doskonałą lekcję historii, pozwalającą głębiej poznać i zrozumieć meandry historii swego miasta. Obchody 750. rocznicy lokacji zaowocowały też licznymi dokonaniami o charakterze trwałym, które służyć będą następnym pokoleniom. Integralną część wystawy stanowiła, prezentowana na I piętrze, ekspozycja *Zwierciadło saskie i prawo magdeburskie fundamentem dla Europy*, przygotowana i udostępniona przez Krajową Centralę Edukacji Politycznej Rządu Krajowego Saksonii-Anhalt i przywieziona do Krakowa z Magdeburga. Pozwalała ona zapoznać się z normami prawa magdeburskiego, jego

Otwarcie wystawy Artyści żydowscy w Krakowie w latach 1873–1939. *Przemawia ambasador Izraela w Polsce David Peleg, fot. J. Korzeniowski*

recepcją i zasięgiem oddziaływania w Europie. Kuratorem ekspozycji była dr Grażyna Lichończak-Nurek.

28 czerwca 2008 w Starej Synagodze odbył się wernisaż wystawy *Artyści żydowscy w Krakowie 1873–1939.* Na ekspozycję złożyły prace pochodzące z 26 polskich muzeów oraz kolekcji prywatnych. Pokazano 150 najbardziej reprezentatywnych dzieł 50 najwybitniejszych malarzy, grafików i rzeźbiarzy żydowskich związanych z Krakowem. Charakteryzują się one ogromną różnorodnością, reprezentując niemal wszystkie style i nurty występujące w sztuce polskiej i europejskiej w owym okresie. Prezentację tego wyjątkowego przeglądu rozpoczynały dzieła Maurycego Gottlieba, ucznia Jana Matejki. Kolejna część wystawy ukazywała prace najwybitniejszego artysty żydowskiego przełomu XIX i XX wieku, Samuela Hirszenberga, oraz dzieła skupionych wokół niego malarzy Abrahama Neumana, Leopolda Gottlieba (brata Maurycego), Jerzego Merkla oraz rzeźbiarzy Henryka Hochmana i Henryka Kuny. Prace m.in. takich twórców, jak Henryk Gotlib, Zygmunt Menkes, Norbert Nadel, Samuel Cygler, Norbert Strassberg, Artur Markowicz czy Leon Lewkowicz potwierdzały istnienie licznego i prężnego żydowskiego środowiska artystycznego w Krakowie lat 30. XX wieku. Osobna część ekspozycji informowała o czynnym udziale artystów żydowskich w życiu artystycznym Krakowa owego czasu. Dokumentowały to prace żydowskich członków Towarzystwa Artystów Polskich „Sztuka", formistów i kapistów, członków Jednoroga, Zwornika, Grupy Krakowskiej oraz żydowskich przedstawicieli École de Paris, wykształconych w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Wystawie towarzyszył piękny katalog. Autorka scenariusza wystawy była dr Natasza Styrna, zaś kuratorem ekspozycji Eugeniusz Duda. W otwarciu wzięli udział m.in. ambasador Izraela David Peleg, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury Filip Berkowicz, przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie Tadeusz Jakubowicz.

3 lipca na dziedzińcu Pałacu Krzysztofory otwarta została wystawa włoskiego artysty Enrico Muscetry *Romeo i Julia – niespełnione marzenie*. W wernisażu uczestniczyli: prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski, dyrektor Włoskiego Instytutu Kultury Giovanni Sciola, dyrektorzy muzeów krakowskich: Zofia Gołubiew, Jan Ostrowski, Jacek Rydzewski, dyrektorzy Wydziału Kultury i Dziedzic-

Dziedziniec Pałacu Krzysztofory, otwarcie wystawy Enrico Muscetry Romeo i Julia –niespełnione marzenie*, przemawia artysta, za nim dyrektor Michał Niezabitowski, fot. J. Korzeniowski*

twa Narodowego Stanisław Dziedzic, dr Barbara Turlejska. Enrico Muscetra, włoski rzeźbiarz i malarz od kilku lat mieszka w Krakowie. Jest autorem m.in. pomnika ku czci św. Kingi w Kopalni Soli w Wieliczce. Tematem przewodnim prezentowanych na wystawie serii obrazów, rysunków i rzeźb jest miłość, stąd stale obecny motyw serca w pracach artysty. Miłość jest wieczną inspiracją rzeźbiarza, a jego prace skłaniają do refleksji nad życiem i rolą, jaką w nim pełnią wielkie namiętności i pasje. *Romeo i Julia*, tytułowa rzeźba Enrica Muscetry, została ustawiona na krakowskim Rynku przed Pałacem Krzysztofory.

W Museum Blumenstein w szwajcarskiej Solurze 28 sierpnia 2008 roku odbył się wernisaż wystawy *Der Freiheitskämpfer Tadeusz Kościuszko* (Tadeusz Kościuszko – żołnierz wolności). Gospodarzem był dyrektor Museum Blumenstein dr Erich Weber, a także liczni zaproszeni goście, w tym wiceprezydent Solury Barbara Streit-Kofmel, attaché ds. kultury Ambasady RP w Bernie Jarosław Bajaczyk, kurator Muzeum Historycznego Miasta Krakowa dr Grażyna Lichończak-Nurek, prezes Towarzystwa Kościuszkowskiego w Solurze dr Thomas Wallner, kustosz Muzeum Kościuszki Benedykt Drewnowski oraz delegacja Komitetu Kopca Kościuszki w Krakowie.

Wystawa miała charakter biograficzny. Pokazano Tadeusza Kościuszkę jako żołnierza wolności, który sławę i uznanie zdobył jako bohater dwóch kontynentów – amerykańskiego i europejskiego, jako pierwszy żołnierz Polak walczący pod dumnym hasłem „Za wolność naszą i waszą". Większość obiektów – portrety, obrazy i rysunki scen batalistycznych, mundury, broń pochodziła ze zbiorów naszego Muzeum i Towarzystwa Opieki nad Kopcem Kościuszki w Krakowie. Kuratorem tej niezmiernie interesującej wystawy i autorem obszernego przewodnika był Piotr Hapanowicz.

23 września odbył się wernisaż kolejnej wystawy z cyklu *Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty Łuczanowice.* Początki Łuczanowic sięgają XII wieku, choć pierwsza wzmianka o nich pochodzi dopiero z 1381 roku. Do połowy XV wieku miejscowość była własnością potomków Piotra Głaza, a następnie rodziny Kurozwęckich. Krótko wieś należała do Hieronima i Olbrachta Łaskich. Z tego najwcześniejszego okresu historii wsi zachowało się zaledwie kilka pergaminowych dokumentów oraz skarb – zbiór średniowiecznych monet z przełomu XIV i XV wieku. Najdłużej, bo od 1547 aż do 1823 roku, Łuczanowice były własnością rodziny Żeleńskich. Kiedy w Krakowie w 1591 roku został spalony zbór ewangelicki, Stanisław Żeleński postanowił wystawić nowy dom modlitwy, obok dworu w Łuczanowicach. Udało się to zrealizować dopiero w 1636 roku. Budynek zboru służył przybywającym tutaj ewangelikom do 1687 roku, kiedy został zamknięty wyrokiem trybunału. W ciągu XIX wieku Łuczanowice należały kolejno do rodzin: Wielowiejskich, Rzewuskich, Caetano oraz Mycielskich, którzy pozostawali właścicielami wsi do 1945 roku. Za sprawą Władysława Mycielskiego, obok starego modrzewiowego dworu (rozebranego w 1953 roku) w 1902 roku został zbudowany nowy, modernistyczny dwór, który swym wyglądem przypominał średniowieczne zamki rycerskie. W niedalekim Dojazdowie Mycielscy uruchomili w 1905 roku Parową Mleczarnię Dóbr Łuczanowice, z której mleko sprzedawane było w Krakowie w sieci sklepów firmowych. Na planszach przedstawiono zdjęcia członków rodzin dawnych właścicieli oraz fotokopie rysunków i grafik przedstawiających dawne kształty Łuczanowic. W gablotach oryginalne dokumenty przywilejów dla Łuczanowic i ich właścicieli, wśród nich kielich i dzban z kościoła ewangelickiego w Krakowie, reklamy łuczanowickiej mleczarni. Wiele sentymentu wzbudziła Księga gości Mycielskich, w której można było czytać i oglądać wpisy i rysunki prawie całej elity artystycznej i intelektualnej ówczesnego Krakowa. W otwarciu wystawy uczestniczyła córka ostatniego właściciela Łuczanowic prof. Elżbieta Mycielska-Dowgiałło. Kuratorem wystawy była Maria Lempart.

Wystawa *Droga do Watykanu. Kraków a Stolica Apostolska* została przygotowana w związku z 30. rocznicą wyboru Karola Wojtyły na papieża. Jej ideą było ukazanie wielowiekowych kontaktów politycznych, religijnych i kulturalnych między Krakowem a Stolicą Apostolską.

Wystawa była wspólnym przedsięwzięciem naszego Muzeum oraz Muzeum Archidiecezjalnego Kardynała Karola Wojtyły w Krakowie. W Pałacu Krzysztofory przedstawiono wielowiekowe dziedzictwo papiestwa i jego związki z Krakowem. Druga część ekspozycji, bezpośrednio nawiązująca do pontyfikatu Jana Pawła II, była pokazywana przy ul. Kanoniczej 19. Obie ekspozycje miały wspólny katalog. Autorami zamieszczonych w nim tekstów byli: ks. bp Jan

Kopiec, ks. prof. Grzegorz Ryś, ks. prof. Jacek Urban, prof. Antoni Jackowski, dr Grażyna Sołjan, prof. Danuta Quirini-Popławska. Patronat honorowy nad wystawą sprawowali metropolita krakowski kard. Stanisław Dziwisz i prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski.

Wystawę w Pałacu Krzysztofory podzielono na kilka segmentów tematycznych. Pierwszy zatytułowano *Splendor Stolicy Apostolskiej*. Pomieszczona została we wnętrzu dawnej galerii Pałacu. Pokazano tam obrazy przedstawiające biskupów Rzymu, od tych najstarszych aż po portret Jana Pawła I autorstwa Jerzego Dudy Gracza. Wrażenie splendoru potęgowały wyroby rzemiosła artystycznego z darów papieskich, numizmaty, odciski pieczęci, ordery i medale papieskie oraz osobiste przedmioty należące do papieży, takie jak np. pantofel Piusa VI czy pas Piusa IX. Dni chwały polskiej dyplomacji w Rzymie prezentowały malowidła przedstawiające uroczyste wjazdy polskich poselstw pod wodzą Jerzego Ossolińskiego (1633) i Michała Kazimierza Radziwiłła (1680). W kolejnym segmencie wystawy zatytułowanym *Cracovia altera Roma*, którego mottem przewodnim były słowa Giovanniego Paolo Mucante, zanotowane przez niego w diariuszu, będącym opisem wrażeń z wędrówki po Krakowie: „Sprawiedliwe jest tu dawne przysłowie, iż gdyby nie było Rzymu, tedy by Kraków był Rzymem", pokazaliśmy podobieństwa między obu miastami. „Rzymski" charakter naszego miasta ukazywały zgromadzone dzieła sztuki oraz bulle papieskie. W obrazach i rysunkach ukazano krakowskie miejsca święte, sanktuaria maryjne i tytularne bazyliki mniejsze. Poprzez bulle zwrócono uwagę na działania papieży, które kształtowały kulturę religijną dawnej stolicy Polski. Szczególne miejsce przypadło pamiątkom koronacji krakowskich wizerunków maryjnych. Kolejny blok tematyczny *Święci i błogosławieni*, ukazywał kult świętych oraz starania dawnej stolicy Polski o kanonizacje i beatyfikacje św. Stanisława, królowej Jadwigi, św. Kingi, św. Jacka, św. Stanisława Kostki, Brata Alberta. W dalszej części, nawiązując do rocznicy odsieczy wiedeńskiej, przypomniano obchody 200. rocznicy zwycięskiej bitwy, podczas których Jan Matejko podarował papieżowi Leonowi XIII obraz *Jan III Sobieski pod Wiedniem*.

Osobna część wystawy ukazywała polskie tradycje pielgrzymowania do Rzymu. W sali poświęconej tej tematyce można było zobaczyć wiele eksponatów nieprezentowanych do tej pory w muzeach. Obok grafik ukazujących rzymskie cele pielgrzymek pokazano cały szereg różnorodnych pamiątek pątniczych: różańców, obrazków, medalików.

W kolejnej sali pokazano wizerunki polskich dostojników, którzy odegrali znaczącą rolę w dziejach papiestwa: biskupów, kardynałów oraz dyplomatów. Ostatnia sala zatytułowana *Tu es Petrus* była zaproszeniem do obejrzenia drugiej części wystawy przygotowanej przez Muzeum Archidiecezjalne w jego budynku przy ul. Kanoniczej. Tam pokazano obiekty bezpośrednio nawiązujące do pontyfikatu Jana Pawła II. Wystawa otwarta została 11 października 2008 roku. W otwarciu uczestniczyli m.in. kardynał Stanisław Dziwisz, prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski, przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa prof. Franciszek Ziejka. Kuratorami ekspozycji byli Michał Grabowski i Łukasz Biały, autorem aranżacji plastycznej prof. Roman Kurzawski.

Otwarcie wystawy Droga do Watykanu. Kraków a Stolica Apostolska. *Przemawia dyrektor Muzeum Michał Niezabitowski, fot. J. Korzeniowski*

Otwarcie wystawy Droga do Watykanu. Kraków a Stolica Apostolska, *pierwszy z prawej kard. Stanisław Dziwisz, dalej prezydent miasta Krakowa Jacek Majchrowski, dyrektor Muzeum Michał Niezabitowski, przewodnicząca Rady Miasta Krakowa Małgorzata Radwan-Ballada, ks. dr Andrzej J. Nowobilski, fot. J. Korzeniowski*

Otwarcie wystawy Droga do Watykanu. Kraków a Stolica Apostolska. *Przemarsz gości otwarcia do Muzeum Archidiecezjalnego, fot. M. Suchowiak*

Następną z wystaw otworzyliśmy 5 października w Zwierzynieckim Salonie Artystycznym. Była to prezentacja fotografii artystycznej prof. Kazimierza Wiecha zatytułowana *Dwa cmentarze*. Bohaterami fotogramów były cmentarz Łyczakowski we Lwowie i cmentarz Salwatorski w Krakowie. Każdy cmentarz jest niczym księga, z kamiennymi stronami, nazwiskami i datami zamiast tytułów, każdy stanowi cząstkę historii naszego kraju. Cmentarz Łyczakowski urzeka swym pięknem – jego twórcy, Konrad Bauer i Tytus Tchórzewski

– ponad 200 lat temu postanowili, że będzie to nie tylko nekropolia lwowian, ale także park, ogród miejski wkomponowany w scenerię lwowskich zielonych wzgórz. Trudno wymienić wszystkich tych, których doczesne szczątki kryje ziemia lwowskiego cmentarza. Leżą tam wybitni uczestnicy powstań: kościuszkowskiego, listopadowego i styczniowego; spoczywają znani malarze, pisarze, profesorowie Uniwersytetu Jana Kazimierza, Orlęta Lwowskie. Cmentarz Salwatorski nie może się równać z Łyczakowskim, ani pod względem wielkości, ani wartości artystycznej. Jest jednak coś, co łączy obydwie nekropolie. Można bez wahania powiedzieć, że cmentarz Salwatorski jest przedłużeniem Łyczakowskiego, jak powiedział artysta: „jest wysuniętym na zachód przyczółkiem, wieczną przystanią dla tych, którzy na wschodzie utracili swoje ojczyzny, a tu w Krakowie osiedli, pracowali, tęskniąc, i odeszli spoglądając na wschód. Stanisław Lem, Eugeniusz Romer, Witold Taszycki, Adam Królikiewicz, a także zmarły we Francji wybitny pisarz Stanisław Vincenz, piewca huculszczyzny, który chciał być jak najbliżej ukochanych Karpat, to tylko niektórzy wybitni przedstawiciele wielkiej Kresowej Rodziny, spoczywający na Salwatorze".

Wystawa *Wieża Wolności 1918. W 90. rocznicę wyzwolenia Krakowa* została otwarta 31 października 2008 roku w Wieży Ratuszowej w obecności reprezentującego prezydenta RP ministra Władysława Stasiaka, przewodniczącej Rady Miasta Krakowa dr Małgorzaty Radwan-Balady oraz wiceprezydenta Krakowa prof. Wiesława Starowicza. Wystawa miała na celu uczczenie 90. rocznicy wyzwolenia Krakowa spod władzy zaborczej.

Wystawę pokazano w miejscu znacząco związanym z tamtymi wydarzeniami. Przy Wieży znajdował się odwach, w którym w tym pamiętnym dniu wartę austriacką zastąpiła pierwsza warta polska. Ekspozycję rozmieszczono na dwóch kondygnacjach Wieży. W sali II piętra oglądać można było przedstawione na planszach wydarzenia związane z oswobodzeniem Krakowa w 1918 roku. Były portrety głównych autorów przewrotu (por. Antoni Stawarz, płk Bolesław Roja, por. Ludwik Iwaszko, Włodzimierz Tetmajer), dokumenty, miejsca i pamiątki związane z przewrotem. Pośród plansz umieszczono najcenniejszą pamiątkę: sztandar Stowarzyszenia „Gwiazda", przy którym pełniła służbę pierwsza polska warta. Był to rzadka okazja oglądnięcia tego sztandaru, .który jest przechowywany w zbiorach naszego Muzeum.

W sali III piętra pokazano kolekcję urn, w których z całej Polski i z zagranicy przywożono ziemię na kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego, symbolu odzyskanej niepodległości. Tam też widzowie oglądali film Andrzeja Urbańczyka i Artura Janickiego *Dzień ostatni, dzień pierwszy*, przedstawiający wydarzenia w Krakowie 1918 roku, udostępniony przez TVP Kraków. Wystawie towarzyszyło opracowanie pod tym samym tytułem co wystawa, autorstwa kuratora wystawy Janusza T. Nowaka, w którym znalazł się m.in. opis wydarzeń z października 1918 roku, relacje uczestników, wykaz i opis miejsc pamięci.

W garderobie prapradziadków. Akcesoria mody przełomu XIX i XX wieku to kolejna wystawa w Kamienicy Hipolitów, otwarta 5 listopada 2008 roku. Była to pierwsza wystawa z nowego cyklu *Od frontu i od kuchni*, którego ideą jest prezentacja realiów życia codziennego w XIX wieku. Cykl

Otwarcie wystawy Wieża wolności 1918. W 90. rocznicę wyzwolenia Krakowa. *Pierwsza z lewej przewodnicząca Rady Miasta Krakowa Małgorzata Radwan-Ballada, dalej wicedyrektor Muzeum Wacław Passowicz, wiceprezydent Miasta Krakowa Wiesław Starowicz, minister, szef kancelarii prezydenta RP Władysław Stasiak, kurator wystawy Janusz T. Nowak, fot. J. Korzeniowski*

Fragment wystawy Wieża wolności 1918. W 90. rocznicę wyzwolenia Krakowa, *fot. J. Korzeniowski*

prezentowany w oddziale Kamienica Hipolitów stanowi dopełnienie stałej wystawy *Dom mieszczański*. Wystawa przeniosła widzów w epokę, gdy strój i jego dodatki były dostosowane do pory dnia i okoliczności, a także pozycji społecznej właściciela, gdy nieistotne z pozoru elementy miały duże znaczenie. Na ekspozycji zgromadzono stroje i dodatki balowe i wizytowe, codzienne, a nawet intymne. Zaprezentowane zostały akcesoria ubioru sprzed około stu lat: wachlarze, torebki, rękawiczki, pelerynki, szale, kołnierzyki, bielizna, kapelusze, portmonetki, sakiewki, parasolki, rajery, pióra do kapeluszy, sztuczne kwiaty, chusty, narzutki koronkowe, laski, papierośnice, spinki do mankietów i wiele innych. Można było zobaczyć także ubiory z przełomu XIX i XX wieku. Korespondujące z przedmiotami tło tworzyły reprodukcje starych fotografii oraz portrety, na których widoczne są ubiory sprzed wieku. Pokazano prace takich artystów, jak m.in. Alfons Karpiński, Kazimierz Sichulski, Hipolit Lipiński, Kazimierz Pochwalski, Jan Szczepkowski. Zgromadzone na wystawie eksponaty pochodziły w większości z kolekcji naszego Muzeum,. Wystawie towarzyszy folder, w którym została nakreślona historia mody przełomu XIX i XX wieku, a także zestawy kart pocztowych z reprodukcjami starych fotografii pokazującymi damy z tego okresu. Kuratorem ekspozycji była Agata Wójcik.

Korowód szopkarzy 66. Konkursu szopek krakowskich w drodze do Muzeum, fot. M. Suchowiak

Wręczenie nagród laureatom 66. Konkursu szopek krakowskich. Nagrodę odbiera z rąk głównego architekta miasta Krakowa prof. Andrzeja Wyżykowskiego Bronisław Pięcik, laureat II nagrody w kategorii szopek dużych i średnich, fot. J. Korzeniowski

19 listopada 2008 roku w sali Fontany Pałacu Krzysztofory dorocznym zwyczajem zaprezentowaliśmy najciekawsze nabytki 2008 roku, na które złożył się sponsorowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zakup składającej się ze 146 obiektów z cyny. Obok nich ozdobą pokazu był namalowany na zlecenie Towarzystwa Pro Museo i ofiarowany przezeń Muzeum portret Wisławy Szymborskiej autorstwa Leszka Sobockiego Pokaz przygotowała Danuta Radwan, a poprowadził Witold Turdza.

Od 16 listopada do 21 grudnia 2008 roku w Zwierzynieckim Salonie Artystycznym można było obejrzeć wystawę malarstwa *Poezja życia*. Złożyły się na nią prace 25 krakowskich artystów, zaprezentowano 60 prac. Wystawie towarzyszył folder, w którym zamieszczono także utwory poetyckie artystów związanych ze Zwierzyńcem. Wystawa powstała we współpracy z Radą Dzielnicy VII Miasta Krakowa. Kuratorem wystawy był Jerzy Segda.

W dniach 20–22 listopada 2008 roku targach sztuki konserwatorskiej i renowacyjnej „Denkmal" w Lipsku, na polskim stoisku (C 50), usytuowanym w hali numer 2, zaprezentowaliśmy znaną krakowianom wystawę *Secesja w architekturze Krakowa. Fotografie Janusza Podleckiego*. Lipskie targi są wiodącą w Europie imprezą wystawienniczą poświęconą zachowaniu i ochronie dziedzictwa kulturowego naszego kontynentu. Odbywają się co dwa lata, począwszy od 1994 roku, i przyciągają nie tylko specjalistów. Kuratorem wystawy był Paweł Jagło.

Jak zawsze od lat sezon ekspozycyjny zamykała *Pokonkursowa wystawa szopek krakowskich*, otwarta 7 grudnia. W sześciu parterowych salach Pałacu Krzysztofory pokazaliśmy plon 66. konkursu. Zachwycały oczy widzów kolorowe, baśniowe dzieła uznanych mistrzów, m.in. Bronisława Piącika, Macieja Moszewa, Tadeusza i Zbigniewa Gillertów, Andrzeja Boruckiego, Stanisława Malika, Pawła Nawały, Leszka Zarzyckiego, a także prace młodych, zdobywających dopiero „ostrogi" twórców. Komisarzem wystawy był Łukasz Olszewski, zaś autorką aranżacji plastycznej, która wzbudziła rozmaite reakcje, od zachwytów po wątpliwości i krytykę, była Zdzisława Rybotycka.

Szopki krakowskie podziwiane były nie tylko w Krakowie. Oglądali je widzowie w Barcelonie, Tartu, Turynie i Uppsali. Wszędzie wzbudzały podziw publiczności, były znakomitymi ambasadorami polskiej kultury i Krakowa.

Wystawy stałe

Pałac Krzysztofory, Rynek Główny 35 – *Z dziejów i kultury Krakowa*

Dom pod Krzyżem, ul. Szpitalna 21 – *Dzieje teatru krakowskiego*

Stara Synagoga, ul. Szeroka 24 – *Dzieje i kultura Żydów krakowskich*
wraz z filią tego oddziału, Apteką od Orłem, pl. Bohaterów Getta 18 – *Apteka w getcie krakowskim*

Ulica Pomorska, ul. Pomorska 2 – *Kraków w latach 1939–1956*

Celestat, ul. Lubicz 16 – *Z dziejów Krakowskiego Bractwa Kurkowego obronności miejskiej*

Kamienica Hipolitów, pl. Mariacki 3 – *Dom mieszczański*

Dzieje Nowej Huty, os. Słoneczne 16 – wystawy czasowe

Zwierzyniecki Salon Artystyczny, ul. Królowej Jadwigi 41 – *Mieszkanie na Zwierzyńcu z końca XIX wieku*

Wystawy sezonowe (od 15 kwietnia do 30 października 2008 roku)

Barbakan, Wieża Ratuszowa, Mury Obronne

Wystawy czasowe

Pałac Krzysztofory

Pokonkursowa wystawa szopek krakowskich – 65 konkurs
9 grudnia 2007 – 10 lutego 2008
kurator konkursu i wystawy Anna Szałapak

Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

14 marca – 14 września 2008
kurator wystawy Maria Zientara

Droga do Watykanu. Kraków a Stolica Apostolska
12 października 2008 – 8 marca 2009
kuratorzy wystawy Michał Grabowski, Łukasz Biały

Dziedziniec Pałacu Krzysztofory
Romeo i Julia – niespełnione marzenie
3 lipca – 3 sierpnia 2008
kurator wystawy Urszula Misiak

Pokonkursowa wystawa szopek krakowskich – 66 konkurs
8 grudnia 2008 – 15 lutego 2009
kurator wystawy Łukasz Olszewski, aranżacja plastyczna Zdzisława Rybotycka

Sale piwniczne Pałacu Krzysztofory

Pod szklaną gwiazdą – szopki weneckie z Bassano del Grappa (region Veneto)
9 grudnia 2007 – 10 lutego 2008
kurator wystawy Witold Turdza

Dom pod Krzyżem – Galeria Teatralna

Gwiazda sceny krakowskiej - Andrzej Grabowski
4–27 marca 2008
kurator wystawy dr Agnieszka Kowalska

Celestat

Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Żorach. Historia i tradycje
7 czerwca – 27 września 2008
kurator wystawy Małgorzata Niechaj

30. rocznica wyboru Papieża Polaka
16 października – 31 grudnia 2008
kurator wystawy Małgorzata Niechaj

Zwierzyniecki Salon Artystyczny

Marcin Borelowski „Lelewel" w powstaniu styczniowym
16 grudnia 2007 – 28 stycznia 2008
kuratorzy wystawy Jerzy Segda, Gabriela Banach-Kielanowska

Pejzaż Zwierzyniecki – wystawa pokonkursowa
5 grudnia 2008– 25 stycznia 2009
kurator wystawy Jerzy Segda

Grafiki Teresy Frodymy
2–31 marca 2008
kurator wystawy Jerzy Segda

Pozwól poszybować swoim marzeniom
(zbiorowa wystawa malarstwa)
6–27 kwietnia 2008
kurator wystawy Jerzy Segda

Nie tylko w ugrach – malarstwo Anny Lewińskiej
10 maja – 7 czerwca 2008
kurator wystawy Jerzy Segda

Tatrzańskie fascynacje (zbiorowa wystawa malarstwa)
15 czerwca – 9 sierpnia 2008
kurator wystawy Jerzy Segda

Rydwan rozmaitości. Elżbieta Łazowska: pastel, olej, tkanina, papier czerpany, biżuteria
31 sierpnia – 28 września 2009
kurator wystawy Jerzy Segda

Dwa cmentarze. Wystawa fotografii artystycznej prof. Kazimierza Wiecha
5–31 października 2008
kurator wystawy Jerzy Segda

Poezja życia (zbiorowa wystawa malarstwa)
16 listopada – 31 grudnia 2008
kurator wystawy Jerzy Segda

Dzieje Nowej Huty

Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Pleszów
25 września 2007 – 19 stycznia 2008
kurator wystawy Maria Lempart

Kryptonim „Gigant". Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958
8 lutego – 7 wrzesień 2008
kurator wystawy Leszek Sibila

Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Łuczanowice
23 września 2008 – 8 lutego 2009
kurator Maria Lempart

Stara Synagoga

W cieniu bożnic i kościołów. Krakowski Kazimierz
24 czerwca 2007 – 30 kwietnia 2008
kurator wystawy Anna Jodłowiec-Dziedzic

Artyści żydowscy w Krakowie w latach 1873–1939
24 czerwca – 30 października 2008
kurator wystawy Eugeniusz Duda

Apteka pod Orłem

Ucieczka kanałami z getta krakowskiego
16 marca – 30 kwietnia 2008
kurator wystawy Anna pióro

Kamienica Hipolitów

Sesja w architekturze Krakowa. Fotografie Janusza Podleckiego
29 stycznia – 30 marca 2008
kurator wystawy Witold Turdza

Pejzaże przywołane z pamięci. Ewa Ławrusiewicz – malarstwo
28 maja – 24 sierpnia 2008
kurator wystawy Witold Turdza

W garderobie prapradziadków. Akcesoria mody przełomu XIX i XX wieku
5 listopada 2008 – 1 lutego 2009
kurator wystawy Agata Wójcik

Barbakan

3. Festiwal Plakatu Reklamowego
24 kwietnia – 18 maja 2008
kurator wystawy Piotr Hapanowicz

Wieża Ratuszowa

Lokacja Krakowa. Przeszłość - Teraźniejszość – Przyszłość
5 czerwca – 30 września 2008
kurator wystawy dr Grażyna Lichończak-Nurek

Zwierciadło saskie i prawo magdeburskie fundamentem dla Europy
5 czerwca – 30 września 2008
kurator wystawy dr Grażyna Lichończak-Nurek

Wieża Wolności 1918. W 90. rocznicę wyzwolenia Krakowa
31 października – 30 listopada 2008
kurator wystawy Janusz T. Nowak

Wystawy zagraniczne

Bassano del Grappa, kościół Chiesetta dell' Angelo
Szopki krakowskie
grudzień 2007 – styczeń 2008
Witold Turdza, Łukasz Biały
(w wernisażu uczestniczyła dr Barbara Turlejska, UMK)

Frankfurt nad Menem, Evangelische Regionalverband
Szopki krakowskie
7 grudnia –17 stycznia 2008
kuratorzy wystawy Grzegorz Jeżowski, Łukasz Olszewski
(w wernisażu uczestniczył wicedyrektor MHK Jacek Salwiński)

Solura, Museum Blumenstein – Historisches Muzesum Solothurn
Krakau, die berühmteste Stadt ganz Polens…
17 kwietnia – 18 sierpnia 2008
kurator wystawy Klaudia Kaczmarczyk

Der Freiheitskämpfer Tadeusz Kościuszko
27 sierpnia –11 stycznia 2009
kurator wystawy Piotr Hapanowicz

Wiedeń, Instytut Polski
„*Krakowianie. Wybitni Żydzi Krakowscy XIV–XX wieku*
10 kwietnia – 10 maja 2008
kurator wystawy Beata Łabno

Barcelona, Museu Diocesá
Szopki krakowskie
2 października 2008 – 12 stycznia 2009
kurator wystawy Łukasz Olszewski

Turyn, Museo Nazionale della Montagna
Szopki krakowskie
13 listopada 2008 – 15 marca 2009
kurator wystawy Joanna Strzyżewska

Lipsk, Denkmal. Europäische Messe für Denkmalpflege, Restaurierung und Altbausanierung
Secesyjna architektura Krakowa w fotografiach Janusza Podleckiego
20–22 listopada 2008
kurator wystawy Paweł Jagło

Uppsala, Museum Gustavianum
Szopki krakowskie
28 listopada 2008 – 18 stycznia 2009
kurator wystawy Łukasz Olszewski
(w wernisażu uczestniczył wicedyrektor MHK Jacek Salwiński)

Tartu, Tartu Mänguasjamuseum
Szopki krakowskie
29 listopada 2008 – 1 lutego 2009
kurator wystawy Anna Surma

Działalność naukowa i popularnonaukowa

Praca naukowa koncentrowała się w następujących obszarach: opracowanie scenariuszy nowych ekspozycji, wykonywanie dokumentacji naukowej, opracowanie artykułów, referatów, komunikatów, folderów, przewodników, katalogów.

Zgodnie z przyjętą strategią, mającą na celu stałe podnoszenie jakości oferty wystawienniczej, plany wystaw opracowywane są z dwuletnim, a przy dużych projektach z jeszcze większym wyprzedzeniem. Praca odbywa się w zespołach projektowych.

Prace dokumentacyjne

Uzupełniono bibliografię Krakowa lat 1939–1945, w stosunku do 2007 roku przybyły 132 pozycje, bibliografia ta obejmuje 3970 pozycji.

W *Komputerowej bazie osób represjonowanych i członków konspiracji z lat 1939–1945* przybyło 890 nowych kart, baza liczy 27 267 pozycji.

Zweryfikowano i uzupełniono bazy danych w kategorii *Żydzi krakowscy*, przybyło 18 pozycji, baza zawiera 4914 biogramów.

Elektroniczny katalog biblioteczny judaików powiększono o 61 nowych pozycji, zawiera 3766 pozycji.

Opracowanie naukowe – inwentaryzacja i reinwentaryzacja

Działy merytoryczne opracowały karty katalogu naukowego 1525 eksponatów oraz dokonały weryfikacji zapisów 77 kart.

Ze zbioru negatywów opracowano i wprowadzono do bazy Musnet 405 wyników.

Biblioteka Naukowa i Archiwum MHK nadały 235 numerów inwentarzowych 322 książkom i czasopismom oraz 103 numery inwentarzowe 190 egzemplarzom archiwaliów i druków ulotnych. Liczba woluminów wzrosła o 909 egzemplarzy, wartość zbiorów bibliotecznych zwiększyła się o 20 900,72 zł i wynosi 324 946,18 zł.

W ciągu okresu sprawozdawczego pracownicy Muzeum, działając na zlecenie instytucji naukowych i innych placówek muzealnych, magistrantów, doktorantów, pracowników służb ochrony zabytków, dziennikarzy i miłośników Krakowa przeprowadzili kwerendy i odpowiedzieli na 435 różnorodnych zapytań.

Jednymi z najważniejszych zadań naukowych były studia nad scenariuszami ekspozycji planowanych w 2008 roku i w latach następnych. Zespoły scenariuszowe podjęły opracowanie trzech wystaw stałych: *Kraków – czas okupacji 1939–1945; Rynek podziemny; Między gestapo a NKWD*, oraz 30 tematów ekspozycji czasowych, m.in. *Helena Modrzejewska w stulecie śmierci; Codzienność w sztuce współczesnej; Między Rosją, Austrią a Prusami. Kraków w latach 1772–1815; Dłutem i pędzlem – artyści z rodu Korpalów.*

W 2008 roku pracownicy Muzeum podjęli kilkanaście tematów badawczych, czego efektem były katalogi, referaty, artykuły. Opracowywano też teksty przewodników, folderów, informatorów o wystawach. Część opracowań miała charakter popularnonaukowy, część to publikacje o charakterze naukowym. Niektóre z wykonywanych prac już zostały opublikowane, inne oczekują na wydanie.

Artykuły popularnonaukowe publikowano na łamach krakowskich miesięczników i dzienników.

„Dziennik Polski"

Elżbieta Blażewska: *Zegar stołowy i kilka uwag o kolekcji zegarów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*

Elżbieta Firlet: *Kramy pod Rynkiem*

Michał Grabowski: *Legendarny wjazd poselstwa polskiego J. Ossolińskiego do Rzymu*

Piotr Hapanowicz: *Miniatury portretowe Grzegorza i Katarzyny Przybyłów*; *Stiuk Baltazara Fontany w Pałacu pod Krzysztofory*; *Plan Kołłątajowski*; *Wizyta Arcyksięcia Rudolfa w Krakowie*; *Portret Pawła Popiela*; *Karabela Mikołaja Zyblikiewicza*

Anna Jodłowiec-Dziedzic: *Dar Synagogi na Fundusz Obrony Narodowej*

Grzegorz Jeżowski: *Wiadukt na Grzegórzeckiej*

Klaudia Kaczmarczyk: *Jegomość Ambroży Grabowski*

Janusz Tadeusz Nowak: *Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – żółkiewska tarcza Legionów*

Łukasz Olszewski: *Pochód Lajkonika*

Irena Palca: *Rzeźba św. Rocha*

Anna Pióro: *Aptekarz z krakowskiego getta: Tadeusz Pankiewicz*

Anna Surma: *Medalion – spluwaczka. Austrio to twoje dzieło – rzeź Szeli*

Witold Turdza: *Wylew Wisły w Krakowie w 1813 roku. Obraz Teodora B. Stachowicza*; *Popiersie Józefa Szujskiego*; *Patera Jarry ze zbiorów Muzeum Historycznego miasta Krakowa*; *Wisła – Wawel – Antoniego Kurzawy ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*

Łukasz Walas: *Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – kopia rycerska z Toledo; Rynek Krakowski w czasie Wiosny Ludów 1848 roku*

Anna Wołek: *Krakowskie Boże Narodzenie – obraz ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*

Agata Wójcik: *Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – bal z wachlarza*

Maria Zientara: *Dunikowski i jego uczniowie*

„Gazeta Wyborcza"

Wacław Passowicz: *Dr Celina Bąk-Koczarska. Wspomnienie*

Leszek Sibila: *Dziedzictwo Nowej Huty*

„Spotkania z Zabytkami"

Piotr Hapanowicz: *Homagium księcia Auersperga*

„Kraków"

Piotr Hapanowicz: *Habsburgowie w Krakowie*

Łukasz Olszewski: *Zagraniczna kariera szopek krakowskich*

Witold Turdza: *Secesyjny Kraków w fotografii Janusza Podleckiego*

Maria Zientara: *Sztuka Krakowa 1945–2007*

Michał Niezabitowski: *Z okna Muzeum* – cykl felietonów

„Renowacje i Zabytki"

Marta Marek, Elżbieta Firlet: *Forum multimedialne w podziemiach Rynku Głównego*

Referaty wygłoszone w ramach cyklicznych spotkań naukowych

15 stycznia 2008

Łukasz Biały: *Szkło ze zbiorów Instytutu Szkła w depozycie Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*

19 lutego 2008

Maria Lempart: *Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Łuczanowice*

11 marca 2008

Eugeniusz Duda: *Artyści żydowscy 1873–1939*

13 maja 2008

Agnieszka Kowalska: *Karol Frycz – scenografie ze zbiorów MHK*

10 czerwca 2008

Grzegorz Jeżowski: *Krakowianie – Jan Reyman – sylwetka żołnierza i sportowca*

10 listopada 2008

Irena Palca: *Kolumna Bożej Męki przy klasztorze oo. Kamedułów na Bielanach*

16 grudnia 2008

Grażyna Lichończak-Nurek: *Klemens Bąkowski – w 70. rocznicę śmierci*

Działalność upowszechnieniowa i marketingowa

Jednym z czterech równorzędnych zadań realizowanych przez muzea – obok gromadzenia, naukowego opracowania i zabezpieczenia – jest udostępnianie specjalistom i szerokiej publiczności gromadzonych dóbr kultury i natury.

Pochód Lajkonika – spotkanie z Anną Szałapak, fot. M. Suchowiak

Intronizacja Małego Króla Kurkowego, fot. J. Korzeniowski

Słowo udostępnianie przez jednego z pierwszych polskich teoretyków wychowania przez sztukę, prof. Stefana Szumana, zastępowane było wyrażeniem „uprzystępnianie" jako precyzyjniej określającym cały szereg wielorakich działań podejmowanych po to, aby widz – czy to dorosły czy dziecko – w sposób możliwie najpełniejszy poznał prezentowane mu dzieło sztuki, dokument, pamiątkę historyczną.

Praca upowszechnieniowa prowadzona przez Muzeum charakteryzuje się rozmaitymi działaniami mającymi na celu pozyskanie różnorodnych kategorii widzów. Celem jest uzyskanie efektu częstego przychodzenia do Muzeum i spędzania w nim czasu, a nie tylko jednokrotnej wizyty. Oferta muzealna musi być na tyle ciekawa, aby zapadła w pamięci i skłaniała do takich powrotów.

Tak więc działalność upowszechnieniowa Muzeum, bazując na wieloletnich doświadczeniach, koncentrowała się na:

– współpracy ze szkołami wszystkich typów (lekcje, prelekcje, warsztaty),

– współpracy z ośrodkami zajęć pozalekcyjnych – Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana, wraz z którym organizowaliśmy konkursy wiedzy o Krakowie: *Kraków gotyku i renesansu*" (gimnazja), *Drogi do niepodległości – Kraków lat 1794–1918* (licea),

– organizacji konkursów

wiedzy o Krakowie dla dzieci szkół podstawowych *Krakusek*, wspólnie z Zamkiem Królewskim na Wawelu

wiedzy o Nowej Hucie – *Krzyż Nowohucki*

wiedzy o Nowej Hucie – *Od Wandy do Sendzimira*,

– obsłudze masowego ruchu turystycznego – oprowadzanie wspólnie z przewodnikami turystycznymi,

– współpracy z mediami celem poszerzenia wiedzy społecznej o Muzeum jego zbiorach oraz możliwości wykorzystania jej w programowych zajęciach szkolnych i pozaszkolnych (internet, „Dziennik Polski", Polskie Radio, TVP),

– współpracy z wyższymi uczelniami – szkolenia studentów – zapoznawanie ich możliwościami dydaktycznymi ekspozycji muzealnych,

– współpracy z władzami oświatowymi i Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w celu zapoznania ich z możliwościami realizacji programów nauczania i prowadzenia zajęć pozalekcyjnych na ekspozycjach muzealnych,

– organizacji imprez o charakterze masowych – *Pochód Lajkonika* (29 maja 2008 roku),

– *Intronizacja Króla Kurkowego* (7 czerwca 2008 roku), *Zostań Małym Królem Kurkowym* (28 maja 2008 roku), *66. konkurs szopek krakowskich* (4 grudnia 2008 roku),

– organizacji koncertów (12 w 2008 roku),

– organizacji sesji naukowych i popularnonaukowych

sesja naukowa *Dziedzictwo lokacji*, animator dr Grażyna Lichończak-Nurek

sesja *Kraków ludyczny*, we współpracy z Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, 19 kwietnia 2008 roku,

– organizacji imprez plenerowych

Turnieje rycerskie w Barbakanie (cztery edycje w 2008 roku, Łukasz Walas)

Spotkania ze średniowiecznym Krakowem w Barbakanie (Łukasz Walas, Anna Surma).

Formą popularyzacji marki Muzeum było udostępnianie sal muzealnych na imprezy i konferencje organizowane przez inne instytucje. W 2008 roku odbyło się 38 takich spotkań, m.in. inauguracja Roku Akademickiego 2008/2009 Wydziału Architektury Wnętrz krakowskiej ASP, wręczenie nagród Fundacja Kultury Polskiej (26 czerwca 2008), premiera filmu Discovery Historia Gdyby Kraków był stolicą (12 września 2008 roku).

Pracownicy Muzeum oraz zaproszeni goście przygotowali i przeprowadzili 28 wykładów, m.in. dla uczestników konkursów wiedzy o Krakowie (prowadzenie: Michał Niezabitowski, Andrzej Malik, Janusz T. Nowak Marta Marek, Piotr Hapanowicz, Michał Grabowski, Danuta Radwan, Bożena Urbańska, Witold Turdza, Łukasz Walas).

W ramach odpoczynku i integracji środowiska krakowskich muzealników Muzeum wystawiło własną reprezentację w IV Turnieju Piłkarskim Muzeów Krakowskich o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa (20 września 2008 roku w Hali Widowiskowo-Sportowej Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego w Zabierzowie). Zawody te mają swoją kilkuletnią tradycję, a pomysłodawcą rozgrywek jest Michał Niezabitowski, dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Drużyna MHK uległa tylko zespołowi Muzeum Narodowego i zajęła drugie miejsce wśród siedmiu uczestniczących w turnieju drużyn muzealnych. Królem strzelców został napastnik Muzeum Historycznego Miasta Krakowa Piotr Salwiński.

Wiele satysfakcji dostarczyły dwie imprezy. *Noc Muzeów* (z 16 na 17 maja 2008 roku). Impreza ta, podobnie jak w la-

Drużyna Muzeum Historycznego Miasta Krakowa w IV Turnieju Piłkarskim Muzeów Krakowskich o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa*, od lewej stoją: Paweł Jagło, Tomasz Niezabitowski, Tomasz Donatowicz, Andrzej Janicki, Leszek J. Sibila, Łukasz Walas, Adam Surmacz, Michał Salwiński, Jacek Salwiński, od lewej w I rzędzie: Andrzej Niezabitowski, Grzegorz Jeżowski, Wojciech Górny, Michał Niezabitowski, Piotr Salwiński, Daniel Surmacz, fot. M. Suchowiak*

Noc Muzeów – *spotkanie z artystami, uczestnikami wystawy* Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*, 16 maja 2008 r., fot. M. Suchowiak*

tach poprzednich, zgromadziła tysiące zwiedzających, którzy, niezrażeni deszczem, wypełnili sale muzealne, uczestnicząc nie tylko w poznawaniu ekspozycji, ale również w specjalnie przygotowanych na tę noc imprezach. I tak np. w murach Barbakanu można było tej nocy spotkać rycerzy, damy dworu i mieszczan krakowskich w strojach z epoki średniowiecza i czasów nowożytnych, obejrzeć pokazy walk rycerskich w wykonaniu Bractwa Orlich Gniazd oraz scenki z życia codziennego mieszkańców średniowiecznego Krakowa. W Pałacu Krzysztofory zorganizowano spotkanie z artystami krakowskimi, biorącymi udział w wystawie *Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*, odbyła się też m.in. prezentacja unikatowej kolekcji urn związanych z sypaniem Kopca Marszałka Józefa Piłsudskiego na Sowińcu. W oddziale Dzieje Nowej Huty zwiedzano wystawę czasową *Kryptonim „Gigant". Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958.* Zorganizowano przejazd pojazdami typu Nysa, Syrena, Fiat 125 i 126, Wołga na trasie Pałac Krzysztofory – Celestat – Centrum Administracyjne – os. Słoneczne (Nowa Huta) i z powrotem tą samą trasą do Pałacu Krzysztofory. Dodatkową atrakcją był pokaz filmu dokumentalnego o kombinacie metalurgicznym w reżyserii Jerzego Ridana.

Drugim znaczącym wydarzeniem był *Dzień otwartych drzwi muzeów krakowskich* (23 listopada 2008 roku). W akcji tej, w której nasze Muzeum aktywnie uczestniczy od pierwszej edycji imprezy, wzięły udział wszystkie oddziały Muzeum, Historycznego Miasta Krakowa, przygotowując interesujące programy zarówno dla widzów dorosłych, jak i dzieci i młodzieży. I tak w oddziale Celestat uczestnicy zwiedzania mogli spotkać się z ekipą królewską Bractwa Kurkowego oraz Małym Królem Kurkowym i jego marszałkami. Dzieci budowały zamki i fortyfikacje miasta średniowiecznego, przebierały się w stroje braci kurkowych. Oddział Ulica Pomorska proponował zwiedzanie schronu przeciwlotniczego zbudowanego przez Niemców w 1944 roku w parku Krakowskim oraz wystawy znajdującej się w schronie (pod opieką merytoryczną członków współpracującego z Muzeum stowarzyszenia „Rawelin"). „Otwarte drzwi" Muzeum Historycznego Miasta Krakowa przekroczyło w 2008 roku ponad 2811 osób.

Ponadto Muzeum wraz z Fundacją Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego, Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz z doradcami metodycznymi Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa 26 listopada 2008 roku zorganizowało dla nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie wszystkich typów szkół konferencję *Kraków między wojnami* z referatem wiodącym prof. dr. hab. Tomasza Gąsowskiego *Kraków w II Rzeczypospolitej*. Pozostając przy działalności promocyjno-edukacyjnej, warto jeszcze wspomnieć, że obok tradycyjnych konkursów dla uczniów gimnazjów i liceów *Czy znasz Kraków?* Muzeum przeprowadziło konkursy dla dzieci i młodzież na recenzję wystawy *Droga do Watykanu. Kraków a Stolica Apostolska.*

W okresie objętym niniejszy sprawozdaniem Muzeum przygotowało 104 imprezy kameralne i masowe, w których wzięło udział blisko 40 400 osób.

Ponadto odbywały się rutynowe lekcje i warsztaty muzealne.

Oprowadzono po ekspozycjach 328 grup liczących łącznie 7225 uczestników, przeprowadzono 164 lekcje dla 2514 uczestników, odbyło się 237 warsztatów dla 6462 uczestników, łącznie przeprowadzono w Muzeum 730 zajęć dla 16 201 osób.

Wystawy muzealne zwiedziło w 2008 roku 309 497 osób, co stanowi drugi po roku 2007 wynik frekwencyjny w historii Muzeum.

W oddziale Ulica Pomorska w Domu Śląskim przy ul. Pomorskiej 2 (od 13 września 1939 do 17 stycznia 1945 roku budynek był siedzibą Komendy Policji i Służby Bezpieczeństwa w dystrykcie Kraków) po raz drugi zorganizowano obchody Dnia Pamięci Ofiar Gestapo (12 września 2008 roku), przebiegające pod honorowym patronatem wojewody małopolskiego Jerzego Millera. W uroczystościach wzięli udział kombatanci, przedstawiciele władz państwowych i lokalnych, kompania honorowa Wojska Polskiego, uczniowie krakowskich szkół oraz mieszkańcy Krakowa i Małopolski. W programie obchodów znalazł się m.in. uroczysty apel ku czci ofiar gestapo i złożenie kwiatów przy tablicy pamiątkowej na ul. Pomorskiej, projekcje filmów dokumentalnych, prezentacja nowej wystawa o okupowanym Krakowie przy ul. Lipowej

Promocja pierwszego muzealnego pisma dla dzieci „Krzysztoforek", fot. M. Suchowiak

Promocja wydawnictw Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, autorzy laudacji, od prawej ks. prof. Grzegorz Ryś, prof. Zdzisław Żygulski jr., prof. Paweł Taranczewski, redaktor Mieczysław Czuma, fot. Monika Suchowiak

4, zwiedzanie z przewodnikiem wystawy *Kraków w latach 1939–1956* i cel dawnego aresztu gestapo.

W działalności marketingowej skupiano się na promocji nowo otwartych wystaw. W ramach współpracy z prasą, radiem i telewizją oraz portalami internetowymi na bieżąco przekazywano informacje o działaniach Muzeum. Materiały dotyczące wystaw i imprez przekazywano do redakcji pism: „Karnet", „Miesiąc w Krakowie", „Kraków", „Alma Mater" oraz redakcji gazet codziennych. Znaczącą rolę w promocji Muzeum odgrywała bardzo dobrze prowadzona we współpracy z Agencją Reklamy Zewnętrznej kampania bilbordowa. W pamięci widzów zapisał się zwłaszcza plakat autorstwa Andrzeja Pągowskiego.

Ważnym punktem promocji Muzeum był sklep muzealny z bardzo urozmaiconym asortymentem towarowym wydawnictw o Krakowie i o samym Muzeum oraz niebanalnymi pamiątkami z Krakowa. Na szczególne podkreślenie zasługuje przygotowanie przez pracowników Działu Edukacji i Działu Promocji koncepcji pisma dla najmłodszych „Krzysztoforek". Promocja „Krzysztoforka" odbyła się 12 grudnia 2008 roku w Pałacu Krzysztofory. W programie była mikołajowa zabawa z Krzysztoforkiem, połączona z oprowadzaniem po wystawie stałej, warsztatami szopkarskimi dla dzieci i teatrzykiem kukiełkowym. W imprezie wzięło udział ponad 100 pierwszoklasistów z krakowskich szkół. Głównym bohaterem spotkania był tytułowy bohater gazetki – Krzysztoforek – mieszkaniec średniowiecznego Krakowa, który dzięki magicznej księdze podróżuje w czasie po to, by uczyć dzieci historii naszego miasta Ponadto z myślą o dzieciach uruchomiono nowa stronę internetową *Mały odkrywca* (http://mhk.pl/maly_odkrywca).

W działania reklamowe czynnie zaangażowana była Redakcja Wydawnictw oraz pracownie plastyczne, których autorstwa było wiele druków reklamowych i wydawnictw.

Wydawnictwa przygotowane przez Muzeum były dostępne w kasach oddziałów, w sklepie muzealnym oraz na stoisku w trakcie 12. Targów Książki w Krakowie 23–26 października 2008 roku). Ponadto 12 grudnia 2008 roku w sali Fontany Pałacu Krzysztofory zorganizowano prezentację wydawnictw, której towarzyszył trzydniowy, świąteczny kiermasz książki (12–14 grudnia) i spotkania z autorami książek wydawanych przez Muzeum.

Działalność wydawnicza

Dorobek wydawniczy 2008 roku da się porównać z najlepszymi latami w tej dziedzinie w historii Muzeum. Jakość i liczba druków, obok pracy autorów była przede wszystkim zasługą Redakcji Wydawnictw, pracującej w składzie: Anna Biedrzycka – kierownik, Magdalena Fryźlewicz i Kamil Jurewicz – asystenci.

W ciągu okresu sprawozdawczego Muzeum wydało następujące książki i czasopisma:

Łukasz Olszewski: *Szopki krakowskie w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*. Katalog wystawy, 32 s., format 17 x 24 cm, nakład 2000 egz.

Janusz T. Nowak: *Wieża Wolności 1918. W. 90. rocznicę wyzwolenia Krakowa*. Wydawnictwo towarzyszące wystawie, 248 s., format 17 x 24 cm, nakład 500 egz.

Agata Wójcik: *W garderobie prapradziadków. Akcesoria mody przełomu XIX i XX wieku*. Katalog wystawy, 16 s., format 16,5 x 21,5 cm, nakład 500 egz.

Droga do Watykanu. Praca zbiorowa. Katalog wystawy, 320 s., format 23 x 29,5 cm, nakład 1000 egz.

Maria Lempart: *Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Łuczanowice*. Katalog wystawy, 32 s., format 16,5 x 21,5 cm, nakład 500 egz.

Piotr Hapanowicz: *Der Freiheitskämpfer Tadeusz Kościuszko*. Przewodnik po wystawie, 40 s., format 16,5 x 23 cm, nakład 500 egz.

Natasza Styrna: *Artyści żydowscy w Krakowie 1873–1939 / Jewish Artist in Kraków 1873–1939*. Katalog wystawy, 246 s., format 28 x 20,8 cm, wydawnictwo dwujęzyczne, nakład 1000 egz.

Małgorzata Niechaj: K*urkowe Bractwo Strzeleckie w Żorach. Historia i tradycje*. Folder, 32 s., format 16,5 x 21,5 cm, nakład 500 egz.

Witold Turdza: *Kamienica Hipolitów*. Przewodnik po oddziale MHK, 28 s., format 12 x 21 cm, nakład 1000 egz.

Witold Turdza: *The Hipolit House*. Guidebook, 28 s., format 12 x 21 cm, nakład 1000 egz.

Michał Grabowski: *Wieża Ratuszowa*. Przewodnik po oddziale MHK, 28 s., format 12 x 21 cm, nakład 1000 egz.

Klaudia Kaczmarczyk: *Krakau, die berühmteste Stadt ganz Polens…* Folder, 32 s., format 16 x 19,5 cm, nakład 500 egz.

Janusz T. Nowak: *Urny na Kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*. Katalog zbiorów, 314 s., format 24 x 17 cm, nakład 500 egz.

Witold Turdza: *Pejzaże przywołane z pamięci. Ewa Ławrusiewicz – malarstwo*. Katalog wystawy, 16 s., format 16,5 x 21,5 cm, nakład 350 egz.

Danuta Radwan: *Kolekcja Kałkowskich. Medaliony, plakiety, medale. Katalog zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*. Katalog zbiorów, 498 s., format 24 x 17 cm, nakład 600 egz.

Leszek J. Sibila, Jacek Salwiński, Stanisław Pochwała: *Kryptonim „Gigant". Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958*. Katalog wystawy, 240 s., format 20,5 x 29 cm, nakład 500 egz.

Dariusz Kosiński, Agnieszka Kowalska: *Andrzej Grabowski. Gwiazda sceny krakowskiej*. Katalog wystawy, 12 s., format 21 x 16,5 cm, nakład 350 egz.

Maria Zientara: Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Katalog wystawy, 260 s., format 18,5 x 23 cm, nakład 500 egz.

Witold Turdza: *Secesja w architekturze Krakowa. Fotografie Janusza Podleckiego*. Katalog wystawy, 48 s., format 22,5 x 21 cm, nakład 500 egz.

Kraków – dziedzictwo wieków. Red. nauk. Jan M. Małecki. Wyd. 2. Album, 311 s., format 25 x 33 cm, nakład 1000 egz.

Anna Szałapak, Rafał Korzeniowski: *Legendy i tajemnice Krakowa*. Album 236 s., format 24 x 30 cm nakład 1000 egz. (wznowienie)

Oferta edukacyjna Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Folder, 28 s., format 15 x 21 cm, nakład 1000 egz.

Maria Zachorowska, Joanna Strzyżewska: *I presepi di Cracovia / Szopki krakowskie*. Turyn 2008, 104 s., format 20,5 x 20,5 cm

Nowa Huta – przeszłość i wizja. Studium muzeum rozproszonego. Biblioteka Krzysztoforska Nr 2. Red. Jacek Salwiński i Leszek J. Sibila, 236 s., format 21 x 29,5 cm, nakład 1000 egz. (wznowienie)

„Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa" 2008, z. 26, 288 s., format 20,5 x 29,5 cm, kolorowa wklejka, nakład 500 egz. (rocznik naukowy)

„Krzysztoforek" 2008, nr 1. Red. nacz. Michał Niezabitowski, red. prowadzący Agnieszka Kutylak-Hapanowicz, 16 s., format 21 x 25 cm, nakład 1000 egz.

Ponadto wydrukowano plakaty i zaproszenia na wernisaż do 14 wystaw i imprez muzealnych, 13 rodzajów ulotek wystaw i ulotek informacyjnych, kalendarzyk kieszonkowy na 2009 rok, komplet kart pocztowych, pamiątkowy bilety wstępu.

Rada Muzealna Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

W 2008 roku miały miejsce trzy posiedzenia Rady Muzealnej Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Pierwsze posiedzenie Rady nowej kadencji, obejmującej lata 2008–2011, odbyło się 13 marca 2008 roku w sali Baltazara Fontany w Pałacu Krzysztofory. W posiedzeniu uczestniczyli nowo nominowani członkowie Rady, prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski, dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Stanisław Dziedzic Narodowego oraz dyrekcja Muzeum Historycznego Miasta Krakowa: dyrektor naczelny Michał Niezabitowski, wicedyrektor ds. naukowych Wacław Passowicz, wicedyrektor ds. organizacyjnych Jacek Salwiński.

Pierwszej, uroczystej części posiedzenia przewodniczył Stanisław Dziedzic. Po powitaniu zebranych prezydent Jacek Majchrowski wręczył członkom Rady uroczyste akty nominacji. Otrzymali je: Anna Baranowa, Anna Daranowska-Łukaszewska, prof. Jan M. Małecki, Janusz Sepioł, Andrzej Sołtan, Jan Święch, Ewa Wyka, Jerzy Wyrozumski, Krzysztof Zamorski, Franciszek Ziejka. Nieobecnym członkom Rady: Andrzejowi Dudzie, Czesławowi Dźwigajowi, Jerzemu Fedorowiczowi, Jackowi Łodzińskiemu, Jackowi Purchli, akty powołań zostały wręczone w późniejszym terminie.

Na prośbę prezydenta przewodnictwo obrad objął prof. Jerzy Wyrozumski, senior Rady. Profesor poprosił zebranych o zgłaszanie kandydatur na przewodniczącego Rady. Dr Ewa Wyka zgłosiła kandydaturę dr. hab. Krzysztofa Zamorskiego prof. UJ, który wyraził zgodę na kandydowanie. W głosowaniu jawnym jednomyślnie wybrano Krzysztofa Zamorskiego na przewodniczącego Rady MHK. Następnie dokonano wyboru Prezydium Rady w składzie: dr hab. Jan Święch – wiceprzewodniczący oraz dr Marta Wyka – sekretarz.

Krzysztof Zamorski podziękował prezydentowi za nominację, a zebranym za wybór. Następnie, zgodnie z przyjętym porządkiem zebrania, poproszono dyrektora Muzeum o przedłożenie sprawozdania z działalności Muzeum za 2007 rok. Michał Niezabitowski, odwołując się do obszernego

sprawozdania przedstawionego członkom Rady w formie pisemnej, w kilku punktach przypomniał najważniejsze dokonania Muzeum w jubileuszowym dla miasta roku 750. rocznicy lokacji. Wymienił wystawy, imprezy i wydawnictwa przygotowane z tej okazji, przypominając, że program realizowany przez Muzeum stanowił główną oś obchodów rocznicowych, a placówka uzyskało w opinii władz miasta rangę „flagowego okrętu" krakowskich instytucji kulturalnych.

Znacznie więcej uwagi dyrektor poświęcił prezentacji strategii Muzeum w latach 2007–2014. Jako pierwsze wymienił najważniejsze, długofalowe zadanie stojące przed Muzeum, jakim jest przeprowadzenie generalnego remontu i adaptacji na cele muzealne całego Pałacu Krzysztofory. Prace konserwatorskie i adaptacyjne ściśle powinny być skorelowane z funkcjami Muzeum. Przewiduje się wyprowadzenie części dotychczasowych funkcji do innych obiektów (m.in. magazyny zbiorów, pracownie konserwatorskie), aby w ten sposób uzyskać nową powierzchnię ekspozycyjną i dydaktyczną. Równocześnie z pracami remontowymi trwać będą prace nad scenariuszem nowej ekspozycji stałej, która będzie spełniać oczekiwania publiczności XXI wieku.

Realizacja zadań przedstawionych w punkcie pierwszym jest uwarunkowana od tempa prac planistycznych i realizacyjnych przy nowym pawilonie magazynowym w budynku przy ul. Ks. Józefa Poniatowskiego 337. Powstanie tam nowoczesna baza pozwalająca na udoskonalenie funkcji tesauryzacyjnych i zabezpieczających – konserwatorskich.

Trwać będzie wzmożona praca nad przygotowaniem koncepcji merytorycznej, a następnie uruchomieniem dwóch nowych oddziałów Muzeum: w dawnej emalierni Oskara Schindlera przy ul. Lipowej 4 oraz w podziemiach rynku. Oba zadania swoimi rozmiarami przekraczają wszystko to, co do tej pory Muzeum zrealizowało.

Urzeczywistnienie tych przedsięwzięć będzie wymagać będzie udoskonalenia systemu zarządzania, m.in. przez wyposażenie w komputery stanowisk pracy pracowników merytorycznych i administracyjnych. Rozbudowa i modernizacja bazy, bardziej ekspansywna działalność badawcza i upowszechnieniowa stworzy konieczność zwiększenia liczby zatrudnionych pracowników merytorycznych i pionu administracyjnego.

Rozbudowa Muzeum o nowe placówki wymagać będzie znacznie większych nakładów. W strategii założono zwiększenie dotacji władz miasta, a także znaczny wzrost udziału środków własnych, na poziomie 30–40 proc.

W dyskusji jako pierwszy zabrał głos senator Janusz Sepioł, podkreślając, że ogrom zadań stojących przed Muzeum budzi niepokój, czy zdoła ono im podołać. Sugerował rozważenie możliwości przekazania podziemnych powierzchni Rynku na cele organizowanego Muzeum Historii Polski. W pełni zaakceptował organizację oddziału Muzeum w dawnej fabryce Oskara Schindlera. Oddział ten ma szansę uzyskać wysoką frekwencję gości krajowych i zagranicznych. Jerzy Wyrozumski pogratulował Muzeum wspaniałych wystaw i pracy, ale wyraził jednocześnie niepokój co do zagospodarowania przestrzeni rynku podziemnego, ponieważ jest to zadanie wyjątkowo trudne. Wyraził też pogląd, że podziemne muzeum powinno zachować charakter archeologiczny i pokazywać krakowskie zabytki kamieniarskie – lapidarium. Był przeciwny przekazaniu podziemi Rynku na potrzeby Muzeum Historii Polski. Pogląd ten podzielili kolejni dyskutanci: Joanna Daranowska-Łukaszewska i Andrzej Sołtan. Krzysztof Zamorski, pozytywnie oceniając prace Muzeum i rozmach jego działań, zastanawiał się czy podziemny Rynek nie powinien jednak być realizowany w ramach Muzeum Historii Polski. Jan Święch i Andrzej Sołtan, akceptując konieczność wzrostu nakładów na Muzeum, wyrazili sceptycyzm, czy będzie możliwe zwiększenie udziałów własnych do 30–40 proc., byłby to ewenement na skalę nie tylko Polski. Anna Baranowa, mówiąc o kształcie przyszłych ekspozycji w Pałacu Krzysztofory, zalecała, by nie został pominięty fakt obecności w tym miejscu przez wiele lat Grupy Krakowskiej i sztuki współczesnej. Stanisław Dziedzic stwierdził, że dotychczasowe dokonania, opracowany wstępny bardzo interesujący projekt zagospodarowania podziemi Rynku w pełni przemawiają za tym, aby Muzeum Historyczne Miasta Krakowa było realizatorem tego wielkiego przedsięwzięcia.

W odpowiedzi dyrektor Niezabitowski zaznaczył, że dochody własne na poziomie 30–40 proc. są możliwe do uzyskania, o ile Muzeum zostanie uposażone dochodami z kawiarni Europejskiej i kawiarni Krzysztofory. Podsumowując dyskusję, przewodniczący podkreślił, że problem zagospodarowania przestrzeni podziemnej rynku stwarza dla Muzeum bardzo poważne problemy kadrowe. Zaproponował, aby na kolejnym posiedzeniu Rady dyrekcja przedstawiła sytuację kadrowo-płacową Muzeum w ciągu ostatnich trzech lat, a sprawozdanie finansowe zostało dołączone do zaproszenia na następne posiedzenie.

Drugie posiedzenie Rady, zgodnie z przyjętym planem, odbyło się 23 kwietnia 2008 roku w sali Baltazara Fontany w Krzysztoforach. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Rady: Anna Baranowa, Andrzej Duda, Czesław Dźwigaj, Jacek Łodziński, Jan M. Małecki, Jan Święch, Ewa Wyka, Krzysztof Zamorski (przewodniczący Rady), Franciszek Ziejka. Usprawiedliwili swoją nieobecność: Joanna Daranowska-Łukaszewska, Jerzy Fedorowicz, Jacek Purchla, Janusz Sepioł, Andrzej Sołtan, Jerzy Wyrozumski. W posiedzeniu uczestniczyła dyrekcja Muzeum – Michał Niezabitowski, Wacław Passowicz, Jacek Salwiński). Michał Niezabitowski przedstawił sprawozdanie z wykonania planu finansowego Muzeum za rok 2007. Rok objęty sprawozdaniem obfitował w wiele różnorodnych zadań mających ścisły związek z realizacją bogatego programu obchodów 750. rocznicy lokacji Krakowa, obejmował też cały szereg kosztów związanych z przygotowaniem i realizacją planów modernizacji, a raczej gruntownej przemiany bazy działania Muzeum. Dyrektor przypomniał dwie wielkie wystawy: *Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. dominikanów* oraz *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburskiego 1257–1791*. Mówiąc o działalności popularyzatorskiej i naukowej wymienił wydawnictwa, katalogi towarzyszące wystawom oraz samodzielne monografie Krakowa, np. przetłumaczone na trzy języki obce *Kraków – dziedzictwo wieków*. Z inicjatywy Muzeum i przy jego zaangażowaniu finansowym powstało oratorium *Cracovia est*. Obok wydatków związanych z modernizacją bazy lokalowej, kosztów przygotowania i prowadzenia remontów głównej siedziby Muzeum Pałacu Krzysztofory, Domu pod Krzyżem, kamienicy przy ul. Królowej Jadwigi 41, dyslokacji części magazynów i pracowni do Kamienicy Hipolitów oraz do pomieszczeń w by-

łej szkole podstawowej przy ul. Stanisława ze Skalbmierza, adaptacji na cele trasy turystycznej Murów Obronnych, poszerzeniu bazy komputerowej, zwrócił też uwagę na rosnące koszty eksploatacji i utrzymania. Realizacja tych wszystkich zadań była możliwa dzięki stosunkowo wysokiej, choć niezabezpieczającej wszystkich potrzeb dotacji władz miasta, wsparciu działań konserwatorsko-remontowych przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, oraz własnej przedsiębiorczości. Uzyskane przez Muzeum przychody związane z realizacją statutowych działań, takich jak sprzedaż biletów wstępu na wystawy i imprezy, sprzedaż wydawnictw, udostępnienie zbiorów dla produkcji filmowej, telewizyjnej i oficyn wydawniczych, wynajem sal oraz dotacje od sponsorów uzupełniły budżet o sumy przekraczające 20 proc. jego wysokości. Wynik ten uznać należy za bardzo dobry. W dyskusji nad sprawozdaniem finansowym głos zabierali prof. Czesław Dźwigaj, prof. Franciszek Ziejka, Anna Baranowa i prof. Jan Święch. Dyskutanci zgodnie ocenili wielkie zaangażowanie zespołu Muzeum w wiele bardzo różnorodnych zadań i uznali, że przyznane środki i pozyskiwane dodatkowe fundusze wydatkowano w sposób zabezpieczający realizację planowanych zadań. W głosowaniu Rada jednogłośnie przyjęła do akceptującej wiadomości sprawozdanie dyrektora.

Rada w trosce o podniesienie statusu materialnego pracowników Muzeum postanowiła wystąpić do prezydenta Miasta Krakowa z dwoma wnioskami: o przywrócenie możliwości wypłacania honorariów za pracę autorską pracownikom Muzeum i o podwyższenie wynagrodzeń pracownikom merytorycznym muzeum z uwagi na wielość zadań realizowanych przez Muzeum. Obydwa wnioski zostały przyjęte jednomyślnie. Rada upoważniła przewodniczącego do podpisania wniosków do prezydenta Krakowa.

Następnie dyrektor Niezabitowski przedstawił wstępną koncepcję ekspozycji poświęconej latom wojny i okupacji hitlerowskiej, która zgodnie z poleceniem władz miasta przygotowywana jest przez Muzeum w budynku przy ul. Lipowej 4, stanowiącym część zabudowań dawnej emalierni Oskara Schindlera. Na wstępie przypomniał, że merytoryczny nadzór nad kształtem ekspozycji sprawuje powołana przez prezydenta Krakowa w lipcu 2007 roku Rada Programowa, w skład której wchodzą: prof. dr hab. Andrzej Chwalba (przewodniczący) z Uniwersytetu Jagiellońskiego; dr Eleonora Bergman, dyrektor Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie; prof. dr hab. Jacek Purchla, dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury; ks. prof. Grzegorz Ryś z Papieskiej Akademii Teologicznej; prof. dr hab. Jacek Chrobaczyński z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Lili Haber, prezes Związku Krakowian w Izraelu; dr Andrzej Kunert, historyk; prof. dr hab. Aleksander Skotnicki, kierownik Katedry i Kliniki Hematologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Tadeusz Jakubowicz, przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, Janusz Sepioł, pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Kultury, Jerzy Fedorowicz, przewodniczący Komisji Kultury, Promocji i Ochrony Zabytków RMK, Ryszard Horowitz, fotografik. Rada ta na posiedzeniu 19 października 2007 roku zaakceptowała ideę nowego muzeum oraz sformułowała wytyczne do prac nad scenariuszem ekspozycji. To stanowiło podstawę do powołania zespołu, który podjął pracę nad scenariuszem wystawy. W skład zespołu weszli: Katarzyna Zimmerer, Edyta Gawron, Barbara Zbroja, Monika Bednarek, Grzegorz Jeżowski, Agnieszka Sabor. Wstępna koncepcja muzeum zakłada, że ekspozycja składać się będzie z 15 segmentów, w których zaprezentowane zostaną najważniejsze zagadnienia okupacyjnego Krakowa i jego mieszkańców: 1. (na pierwszym piętrze) Wprowadzenie – Kraków w latach 1918–1939, 2. Wybuch wojny (wrzesień 1939) i pierwsze tygodnie okupacji w Krakowie, 3. Generalne Gubernatorstwo i Kraków jako jego „stolica", 4. System terroru i represji, 5. Życie codzienne w okupowanym mieście: Polaków, Niemców, Żydów, 6. Dom. Życie rodzinne, 7. Dworzec: wojenne migracje, przesiedlenia, wysiedlenia, deportacje, ucieczki, 8. (na drugim piętrze) Żydzi: historia getta, życie po aryjskiej stronie. Postawy wobec Żydów, 9. Oskar Schindler, historia fabryki „Emalia" i jej pracowników – sekretariat i gabinet Oskara Schindlera,10. Obóz Płaszów, 11. Propaganda nazistowska, 12. Polskie Państwo Podziemne i jego struktury w Krakowie, 13. Okupacja – ostatnie miesiące, 14. Koniec wojny, 15 (parter) Sala Sprawiedliwych. Atrakcją ekspozycji będzie gabinet Oskara Schindlera, w którym odkryto gipsową mapę na ścianie. Schindler zaznaczał na niej miejsca przemieszczania się wojsk niemieckich. Ekspozycję zamykać będzie sala kontemplacji i refleksji, w której zwiedzający będą mogli w chwili ciszy oddać się zadumie.

Widz otrzyma zatem szeroką panoramę losów okupacyjnego Krakowa. Jednocześnie na tym tle bliżej pozna historię człowieka, z którego nazwiskiem związana jest trwale historia miejsca tej ekspozycji – Oskara Schindlera. W dyskusji wzięli udział wszyscy członkowie Rady. Kolejni mówcy podkreślali, ze zaprezentowany projekt scenariusza jest bardzo interesujący i w sposób pełny obrazuje historię lat 1939–1945. Profesor Ziejka wskazał, że do zaprezentowania losów krakowskiej elity intelektualnej można wykorzystać materiały, które Uniwersytet pozyskał ze Stanów Zjednoczonych. Profesor Małecki zastanawiał się, jak rozłożyć akcenty, aby legenda miejsca, ugruntowana przez film Stevena Spielberga, i tematyka ekspozycji harmonijnie się dopełniały, umożliwiając polskiemu i zagranicznemu widzowi zrozumienie tych dramatycznych faktów. Jacek Łodziński i prof. Czesław Dźwigaj zastanawiali się, czy jest dostatecznie dużo materiałów, które pozwolą ukazać we właściwych proporcjach wszystkie proponowane w koncepcji scenariusza zagadnienia. Profesor Zamorski akcentował potrzebę pokazania ogromnych konsekwencji wojny, stąd jego postulat, by wydłużyć scenariusz wystawy o okres po 18 stycznia 1945 roku. Dr Marta Wyka zwróciła uwagę na utworzenie specjalnej ścieżki edukacyjnej dla młodych widzów. Anna Baranowa proponowała, aby wzbogacić wystawę o informacje na temat życia artystycznego w czasie okupacji. Wszyscy mówcy podkreślali znaczenie plastycznych rozwiązań ekspozycji, które mogą mieć decydujące znaczenie dla odbioru wystawy. W tym zakresie powinny być zachowane wysokie standardy wyznaczone przez Muzeum Powstania Warszawskiego. Wszystkim uczestnikom dyskusji podziękował dyrektor Niezabitowski, podkreślając, że to dopiero pierwszy krok, a Muzeum czeka jeszcze wiele żmudnej pracy. W wolnych wnioskach profesor Dźwigaj złożył gratulacje i podziękowanie dla Muzeum za piękną wystawę sztuki Krakowa, podkreślając szczególnie kompetencje kuratora wystawy Marii Zientary.

Trzecie i ostatnie w 2008 roku posiedzenie Rady odbyło się 17 października w sali Baltazara Fontany. W posiedzeniu uczestniczyli: Anna Baranowa, Joanna Daranowska-Łukaszewska, Jerzy Fedorowicz, Czesław Dźwigaj, Jacek Purchla, Jan Święch, Jerzy Wyrozumski, Krzysztof Zamorski, Franciszek Ziejka. Byli nieobecni: Andrzej Duda, Jacek Łodziński, Jan M. Małecki, Janusz Sepioł, Andrzej Sołtan, Ewa Wyka. W posiedzeniu uczestniczyli dyrektorzy Muzeum Historycznego Miasta Krakowa: Michał Niezabitowski, Wacław Passowicz, Jacek Salwiński.

W pierwszym punkcie porządku zebrania dyrektor Michał Niezabitowski omówił aktualny stan własności Pałacu Krzysztofory. 15 kwietnia 2008 roku zostało zawarte porozumienie między prezydentem miasta, marszałkiem województwa małopolskiego, Cricoteką i Muzeum, na podstawie którego strony porozumienia postanowiły wyrazić zgodę na wzajemne udostępnienie nieruchomości na cele budowlane i umożliwienie uzyskania niezbędnych pozwoleń i funduszy na realizację projektowych przedsięwzięć związanych z remontem Pałacu Krzysztofory. Zabierający głos w dyskusji członkowie Rady – prof. Jacek Purchla, Joanna Daranowska-Łukaszewska, prof. Franciszek Ziejka – wnioskowali o wystąpienie do prezydenta o przyspieszenie działań w celu sfinalizowania wspomnianego porozumienia. Rada postanowiła udzielić poparcia działaniom Muzeum. Następnie dyrektor Niezabitowski przedstawił Radzie problemy wynikające z unieważnienia konkursu na projekt aranżacji plastycznej ekspozycji w fabryce Oskara Schindlera. Przyczyną unieważnienia wyników konkursu były nieporozumienia w zwycięskim zespole, co sprawiło, że Muzeum, działając w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, nie mogło zawrzeć umowy na realizację wyłonionego w konkursie projektu.

To nieoczekiwane wydarzenie sprawiło, ze pierwotny termin realizacji ekspozycji nie będzie dotrzymany. Muzeum rozważało kwestię zorganizowania nowego konkursu lub poszerzenia własnego zespołu plastycznego i samodzielnego opracowania projektu plastycznego ekspozycji. Pierwsze rozwiązanie odrzucono ze względów czasowych, decydując się na poszerzenie składu osobowego muzealnej pracowni plastycznej. Do pracy nad nowym projektem pozyskano część członków zwycięskiego zespołu konkursowego. W dyskusji nad informacją dyrektora zabierali głos: prof. Jerzy Wyrozumski, prof. Franciszek Ziejka, prof. Jan Święch, prof. Czesław Dźwigaj , dr Krzysztof Zamorski, Joanna Daranowska-Łukaszewska, Jerzy Federowicz. Zdania były podzielone, część dyskutantów uważała, że należy zrezygnować ze współpracy z członkami tego zespołu, zalecano dyrekcji szczególną ostrożność, aby nie ryzykować ewentualnych konfliktów na tle interpretacji prawa autorskiego. Część uznawała, że rozwiązanie przyjęte przez dyrekcję, choć obarczone pewnym ryzykiem, jest dobre o ile skróci czas niezbędny dla przygotowania wystawy.

Następnie dyrektor Wacław Passowicz przedstawił Radzie projekt pisma skierowanego do prezydenta Krakowa i marszałka województwa w sprawie przyspieszenia działań finalizujących kwestię własności Krzysztoforów. Projekt został przyjęty jednogłośnie. W ramach wolnych wniosków Anna Baranowa postulowała poprawę przepływu informacji przekazu na temat działalności Muzeum do mediów.

Muzeum na łamach krakowskich dzienników

Najważniejsze dokonania Muzeum w 2008 roku relacjonowała krakowska prasa. Wiele miejsca poświęcono przygotowywanym i otwieranym przez wystawom, organizacji nowych oddziałów, akcjom oświatowym, problemom organizacyjnym, imprezom masowym i kameralnym koncertom. Najczęściej teksty o Muzeum pojawiały się na stronach „Dziennika Polskiego", ale gościliśmy też na łamach „Gazety Krakowskiej" i „Gazety Wyborczej". Wybrane fragmenty artykułów i notatek prasowych, przedstawione poniżej w układzie chronologicznym, dotyczą wydarzeń, które najsilniej przyciągały uwagę mediów. Naszą obecność na łamach krakowskiej prasy – zarówno krytyczne, jak i pochwalne oceny – traktowaliśmy jako jedną z najważniejszych form kontaktu z bywalcami naszych wystaw, miłośnikami historii i zabytków Krakowa. Uważamy, że oprócz ciekawszych propozycji wystawienniczych, to m.in. środkom masowego przekazu zawdzięczamy fakt, że z roku na rok wzrasta liczba tych, którzy wolny czas pragną spędzać w salach muzealnych.

Bartosz Pilat: *Po szklanych kładkach*. „Gazeta w Krakowie" 2008 (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej"), nr 10, z 12–13 stycznia, s. 1

Po tym, jak kilka dni temu Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków zaakceptowała plany budowy pod płytą Rynku Głównego Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, można już mówić o przyszłym wyglądzie podziemnych pomieszczeń. To co zaakceptowała rada konserwatorów, to niemal ostateczny projekt muzeum. Obecnie opracowywane są jedynie szczegóły instalacji technicznych – informuje prof. Andrzej Kadłuczka, projektant podziemnej przestrzeni. (…) Po zejściu do podziemia głównym wejściem trafimy na szatnię, a potem na salę recepcyjną (…). Najważniejsza część ekspozycji znajduje się w głównej hali. To tam, ponad pozostałościami ścian drewnianych domów z XII wieku oraz nad nekropolią sprzed lokacji Krakowa, będą wyświetlane hologramy pokazujące jak przez ostanie tysiąc lat zmieniał się wygląd Rynku. – O szczegółach ekspozycji nie chciałbym jeszcze mówić, choć wstępnie przygotowałem już scenariusz wystawy. Wymaga on jeszcze dyskusji prezydenckiego zespołu ds. podziemi – mówi Michał Niezabitowski, dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, które będzie zarządzało podziemnymi pomieszczeniami. (…) Według szacunków zespołu zajmującego się przygotowaniem podziemnego muzeum, którym kieruje prof. Ireneusz Płuska (…), aby muzeum powstało potrzeba ok. 25 mln zł. (…) Zgodnie z wyjaśnieniami prof. Kadłuczki, najważniejsze jest teraz opracowanie takich urządzeń, aby klimat, który będzie panował w muzeum, sprzyjał znaleziskom archeologicznym, a jednocześnie uniemożliwiał rozwój grzybów, które obrosły większość podziemnej powierzchni. Projektem klimatyzacji zajmują się fachowcy z Wojskowej Akademii Technicznej, którzy mają doświadczenie przy budowie podziemnych schronów.

Jolanta Antecka: *Oferty muzealne Krakowa – będzie w czym wybierać! Od Canovy po awangardę*. „Dziennik Polski " 2008, nr 13, z 16 stycznia, s. 10–11

Co muzea krakowskie przygotowały na rok 2008? Czym zaskoczą, czym ucieszą swoją publiczność? Przedstawiamy wybór z oferty wystawienniczej dwóch największych placówek muzealnych miasta. (…) Po ostatnich dwóch latach wypełnionych ważnymi wystawami związanymi z 750-lecia lokacji Krakowa na prawie magdeburskim, Muzeum Historyczne pozwala sobie na bliższy kontakt ze współczesnością. Wprawdzie od czerwca będziemy mieli w Wieży Ratuszowej *Zwierciadło saskie i prawo magdeburskie fundamentem dla Europy*, ale zarówno wcześniej, jak i później – znajdziemy się w wieku XX. Będzie *Wieża Wolności 1918*, oczywiście w Wieży Ratuszowej, *Gigant. Dzieje nowohuckiego kombinatu w latach 1949–1958* (oddział Dzieje Nowej Huty) przeniesie nas w coraz bardziej modny (!) czas podstaw socrealizmu, wystawa *Sztuka krakowska po 1945 roku. Ze zbiorów Muzeum Historycznego* (marzec – wrzesień, Krzysztofory) to okazja do spotkania z paroma przełomami politycznymi i reakcjami artystów. Zapowiedziane na maj – sierpień „*Pejzaże z pamięci – malarstwo Ewy Ławrusiewicz* (Kamienica Hipolitów) – to coś, co podoba się w Paryżu i we Włoszech, całkowicie współcześnie. *Żydowski Kraków artystyczny* [Artyści żydowscy w Krakowie 1873–1939] (czerwiec, Stara Synagoga) jest zaproszeniem do spojrzenia w głąb historii miasta. A rok 2008 z 2009 połączy wystawa *W garderobie pradziadków. Akcesoria stroju przełomu XIX i XX wieku* w Kamienicy Hipolitów.

Marian Satała: *Nasze szopki jeżdżą po świecie*. „Gazeta Krakowska" 2008, nr 14, z 17 stycznia, s. 14

Tradycyjne szopki krakowskie podróżują po całym świecie. Zapraszane na wystawy, czarują zwiedzających swoją oryginalnością, kolorystyką i architekturą. Jaskrawe mieniące się konstrukcje wprawiły w osłupienie m.in. Gruzinów. Zawieźliśmy tam 28 naszych szopek – informuje kurator wystawy Małgorzata Niechaj. Na otwarcie przyszło ponad 300 osób. Był cały korpus dyplomatyczny, śpiewano kolędy. – Gruzinów najbardziej fascynowała nieznana architektura przedstawiona w szopkach – opowiada. – Te strzeliste gotyckie wieże, detale renesansowe i barokowe, z pietyzmem odwzorowane przez szopkarzy, to całkiem obce im budowle. Włosi z Bassano del Grappa też byli pod wrażeniem – wspomina Witold Turdza, kurator drugiej wystawy. Przywykli do szopki neapolitańskiej, najczęściej ceramicznej, nie mogli ochłonąć z wrażenia, jakie daje kolorystyka naszych szopek (…). Oczarowani krakowskimi szopkami byli także mieszkańcy Frankfurtu nad Menem. Eksponowano tam 21 szopek wykonanych w latach 1948–1988. – Największe zainteresowanie wzbudziła szopka autorstwa Zdzisława Dudzika mierząca dwa i pół metra – opowiada kurator wystawy Łukasz Olszewski.

Włodzimierz Jurasz: *Ile kosztuje pałac Krzysztofory?*. „Dziennik Polski" 2008, nr 21, z 25 stycznia, s. 4 (dodatek „Kronika Krakowska")

Unowocześnienie Muzeum Historycznego Miasta Krakowa oraz budowa Muzeum Tadeusza Kantora zależą już tylko od szybkiego porozumienia dwóch urzędów. Licząca 3 tysiące metrów kwadratowych stała ekspozycja pokazujące historię Krakowa. Czterystumetrowe centrum edukacji dziecięcej, które będzie uczyć historii przez zabawę. Nowoczesna multimedialna aranżacja ekspozycji. Do tego biblioteka, sala audiowizualna, kawiarenka i uniwersalne sale wystaw czasowych na powierzchni ponad 1000 m kw. Tak już w latach 2010–2011 mogłoby prezentować się Muzeum Historyczne Miasta Krakowa ulokowane w Pałacu Krzysztofory na rogu Rynku i ul. Szczepańskiej, jednym z najbardziej reprezentacyjnych miejsc Krakowa. Mogłoby – gdyby nie skomplikowana sytuacja własnościowa pałacu, będąca dalekim pokłosiem prowadzonej w latach 90. reformy administracyjnej. 80 procent budynku należy do muzeum. Pozostałe 20 procent jest we władaniu Cricoteki, Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora oraz prowadzącego tę instytucje województwa małopolskiego. (…) MHK zajmuje pałac od 1964 roku. Cricotekę wprowadził tu w roku 1993 wojewoda Tadeusz Piekarz. (…) W roku 1999, wskutek podziału kompetencji między różne szczeble samorządu, Cricotekę przejął Urząd Marszałkowski, stając się współwłaścicielem miejskiego pałacu. Muzeum pozostało pod egidą miasta. Teraz obie instytucje szukają wspólnie wyjścia z sytuacji niewygodnej i niedogodnej dla obu stron, blokującej dalsze możliwości rozwoju obu firm. Plany obu instytucji są zakrojone na prawdziwie wielka skalę. Miasto potrzebuje szacownego muzeum swojej historii, muzeum fenomenu Krakowa (…). Równie ambitne zamierzenia ma Cricoteka, planująca uruchomienie Muzeum Tadeusza Kantora. (…) Początkowo Cricoteka myślała o nadbudowie leżącego tuż obok pałacu neorenesansowego pawilonu (…), później zwróciła uwagę na budynek dawnej Elektrowni Miejskiej mieszczący się przy ul Nadwiślańskiej. (…) Realizacja projektu muzeum byłaby możliwa, gdyby Cricoteka otrzymała jeszcze dodatkowo mieszczącą się po sąsiedzku siedmioarową działkę. Szkopuł w tym, że Cricoteka i elektrownia należą do marszałka, działka sąsiednia pozostaje zaś własnością miasta. Rozwiązanie wydaje się proste – marszałek oddaje miastu swe 20 procent Krzysztoforów, miasto ofiarowuje w zamian owe 7 arów w Podgórzu. Jednak wartość wspaniałego pałacu i niewielkiej działki nawet dla laika jest nieporównywalna. Trzeba się więc potargować. I takie targi właśnie trwają (…). Prezydent miasta Krakowa, zdając sobie sprawę z nierównej wartości przygotowanych do wymiany obiektów, zaproponował marszałkowi województwa kilka dodatkowych. (…) Przedmiot wymiany został w zasadzie doprecyzowany, wymiana musi być jednak ekwiwalentna. Trwają wyceny. (…) Pozostaje mieć nadzieję, że w myśl deklaracji obu układających się stron, Urzędu Miasta Krakowa i Urzędu Marszałkowskiego, terminy zostaną dotrzymane.

Magdalena Kursa, Rafał Romanowski: *Cricoteka i Muzeum Historyczne maja problem*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 25, z 30 stycznia, s. 4

Zarówno Cricoteka, jak i Muzeum Historyczne mogą stracić obiecane pieniądze, jeśli prezydent z marszałkiem w ciągu najbliższych miesięcy nie wymienią się potrzebnymi obu instytucjom działkami. Wycena nieruchomości przeciąga się, politycy szukają rozwiązania awaryjnego (…). Prezydent i marszałek porozumieli się już wstępnie na temat wymiany działek. Za kawałek pałacu miasto da województwu działkę przy podgórskiej elektrowni, udziały w kamienicy przy ul. św. Anny, lokal przy ul. Siennej, działkę przy ul. Łobzowskiej, oraz działkę przy ul. Golikówka. Na razie jednak wciąż trwają

wyceny działek. – Proces ten potrwa jeszcze kilka miesięcy – nie ukrywa Marta Witkowicz dyrektorka Wydziału Skarbu w krakowskim magistracie, która zdradza, że w tej sytuacji obie instytucje zwróciły się o przyznanie im tymczasowego prawa do dysponowania potrzebnymi terenami. – Prezydent uznał już tę prośbę za zasadną. Teraz czekamy na odpowiedź marszałka – informuje Witkowicz.

(AN): *Kraków secesyjny*. „Dziennik Polski" 2008, nr 25, z 30 stycznia, s. 11

Kraków secesyjny, utrwalony w fotografiach Janusza Podleckiego, oglądamy na wystawie otwartej wczoraj w Kamienicy Hipolitów – oddziale Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. (…) Janusz Podlecki, fotograf, dokumentalista, autor kilkunastu albumów (z czego ponad 10 poświęconych jest zabytkom Krakowa), tym razem prezentuje fragment swojego dorobku związany z jednym nurtem. Oglądamy na wystawie najszerzej znane przykłady architektury secesyjnej – Pałac Sztuki, budynek Starego Teatru – ale i kamienice, których wspaniałe detale o stylistyce secesyjnej wydobywają prowadzone w ostatnich latach remonty. Osobne miejsce na wystawie przypada witrażom (…). Wszyscy znamy Kraków, jednak patrząc okiem fotografa tego miasta, można zobaczyć je inaczej lub choćby lepiej.

(KF): *Rycerski koniec ferii*. „Dziennik Polski" 2008, nr 35, z 11 lutego, s. 11

Pokazy w Muzeum Historycznym – naprawdę najciekawsze warsztaty, na jakich byliśmy i z wielką otwartością na dzieci – mówiła Bożena Bednarczyk, która w minioną sobotę odwiedziła Pałac Krzysztofory. Pani Bożena wraz synem przez całe ferie odwiedzała muzea i warsztaty dla dzieci organizowane przez różne instytucje. Na zakończenie zimowych wakacji odwiedzali oddziały Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. W tym tygodniu byliśmy w Celestacie i naprawdę jesteśmy zachwyceni – dodała mama Kaspra. (…) Sobotnie warsztaty składały się z trzech części. Pierwszą były zajęcia edukacyjne, podczas których Łukasz Walas omawiał i prezentował rodzaje i typy broni białej. (…) Dzieci nie tylko słuchały wykładu o broni, mogły też same wybrać, którą chcą wziąć do ręki. (…) Na kolejne części warsztatów złożyły się pokaz fechtunku oraz pokaz tańców dworskich – oba przygotowało krakowskie Bractwo Orlich Gniazd.

Renata Radłowska: *Wystawa o nowohuckim kombinacie*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 34, z 9–10 lutego, s. 5

Od wczoraj można oglądać maleńką wystawę *Kryptonim Gigant* poświęconą historii największego zakładu produkcyjnego w regionie, a właściwie jego pierwszej dekady. Wystawa maleńka, bo maleńka przestrzeń. Niewiele się zmieści w jednej sali nowohuckiego oddziału Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. (…) Zdjęcia, kalendarium – z tego można było zrobić wystawę. Można było też wygrzebać starocie, dziwolągi, perełki. I tak się stało. Najciekawsze są dodatki: obrazy wiszące kiedyś na wydziałach, które są dziełami sztuki, pamiątki pierwszego dyrektora kombinatu Jana Anioły, okolicznościowe pocztówki ze zdjęciami budującego się kombinatu, które w latach 50. wysyłano sobie równie często, jak te z widokami Krakowa (…). Najcenniejszym dokumentem, a to przede wszystkim wartość emocjonalna, są listy – pisane przez urzędnika do rolnika, który miał takie nieszczęście, że sadził ziemniaki na ziemi, gdzie zaplanowano „Giganta". Listy są zniszczone. Pewnie zniszczył je czas, ale i wielokrotne oglądanie (żeby się upewnić, że to prawda – trzeba oddać ziemię za grosze i albo zamieszkać w budowanej właśnie Nowej Hucie, albo wyjechać w zupełnie inne miejsce).

(KK): *Na wyżynach industrialnych*. „Dziennik Polski" 2008, nr 34, z 9 lutego, s. 2

Ekspozycja w nowohuckim oddziale Muzeum Historycznego Miasta Krakowa opowiada o pierwszej dekadzie budowy kombinatu, który w latach 1954–1990 nosił imię Włodzimierza Lenina. (…) „Gigant" – bo takim kryptonimem nazwano tajną wówczas inwestycję – zaczął powstawać dokładnie 26 kwietnia 1950 roku. Jego losy można prześledzić na mapach, fotografiach i propagandowych obrazach. (…) Na wystawie nie zabrakło pamiątkowych odznaczeń i bibelotów. Jest nawet pierwsza blacha z walcowni zimnej, ofiarowana Bohdanowi Kołomyjskiemu, trzeciemu dyrektorowi kombinatu, i opisana cyrylicą drewniana skrzynia, w której do Nowej Huty przyjechał radziecki sprzęt. – Najcenniejsze są zdjęcia. Nie kłamią, pokazują wszystko tak, jak było – zapewnia pan Zdzisław, który w latach 50. przyjechał spod Tarnowa budować kombinat. (…) Władysław Rospondek, który urodził się w Pleszowie i wprawdzie kombinatu nie budował, ale pracował w nim od 1955 do 1990 roku, ekspozycję ocenił pozytywnie. – Jest prawdziwa i potrzebna. Trzeba uświadomić młodzieży, w jakich warunkach pracowali jej ojcowie. I jak wiele udało się im osiągnąć.

Wanda Trojan: *Wieża do remontu*. „Dziennik Polski" 2008, nr 27, z 1 lutego, s. 1 (dodatek„Kronika Krakowska")

Kamienne i ceglane mury są poszarzałe, lica cegieł i kamiennych ciosów zniszczone, niektóre popękane, spoiny miedzy nimi sypią się (…) Muzeum Historyczne Miasta Krakowa zwróciło się do Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa o dofinansowanie prac w wieży. Tegoroczny wniosek opiewa na 220 tys. zł. Kwota ta umożliwiłaby podjęcie prac przynajmniej na jednym piętrze wieży. Jeżeli w przyszłym roku także znalazłyby się fundusze na roboty, to być może udałoby się zakończyć je w dwa lata. (…) Komentuje prof. Franciszek Ziejka, przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa: Dotacja na rzecz remontu Wieży Ratuszowej jest w projekcie zawierającym zadania na ten rok. Ostateczna decyzja zapadnie w lutym. Uważam, ze należy dofinansować prace w wieży – jest ona najwyższa na Rynku Głównym, jest jednym z głównych punktów zainteresowania turystów odwiedzających centrum miasta.

Dawid Hajok: *Remont wieży*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 30, z 5 lutego, s. 4

Jeden z najcenniejszych elementów architektury Krakowa, Wieża Ratuszowa, ma w końcu doczekać się remontu.

Gospodarz wieży, dyrekcja Muzeum Historycznego Miasta Krakowa , szacuje, że na konserwację wnętrz potrzeba w tej chwili 200 tysięcy złotych. (…) Od ostatniego remontu wnętrz minęło już prawie 50 lat, dlatego wymagają one szybszej interwencji niż elewacje, które konserwowano w latach 90. – mówi Jan Janczykowski, wojewódzki konserwator zabytków. Jeżeli władze muzeum otrzymają potrzebne na remont fundusze, prace trzeba będzie przeprowadzić tak, aby nie zakłóciły sezonu.

Rokrocznie odwiedzają nas tysiące zwiedzających. Nie chcemy zamykać przed nimi wieży. (…) Wieża nie jest ogrzewana, a to wyklucza prowadzenie remontu zimą – tłumaczy Michał Niezabitowski. Dyrektor dodaje, że program prac będzie uzależniony od kwoty dotacji. (…) Po zakończeniu remontu wieży ma się również pojawić nowa ekspozycja poświęcona dziejom krakowskiego ratusza i samorządu.

(M): *Wyróżnienie od Bractwa Kurkowego*. „Dziennik Polski" 2008, nr 27, z 1 lutego, s. 7

„Guz Oracewicza" jest jednym z najważniejszych wyróżnień krakowskiego Bractwa Kurkowego (…) Wyróżnieniem tym królowie kurkowi honorują ludzi oraz instytucje, które wniosły znaczący wkład w rozwój organizacji. (…) Wczoraj „Guzem Oracewicza" król kurkowy Czesław Dźwigaj „Jubileuszowy" uhonorował redakcję „Dziennika Polskiego". Wyróżnienie przekazane zostało na ręce redaktora naczelnego Piotra Legutki. (…) Drugie z wyróżnień otrzymało Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, reprezentowane przez zastępcę dyrektora Wacława Passowicza. Muzeum otrzymało też okazałą matrycę aktualnego medalu królewsko-marszałkowskiego.

(BAN): *Potęga Krakowa w Wieży Ratuszowej*. „Dziennik Polski" 2008, nr 48, z 26 lutego, s. 2 (dodatek „Kronika Krakowska")

Chcemy przypomnieć wszystko, co nam zostało z tamtych dni – mówił Michał Niezabitowski dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, podczas ostatniego posiedzenia Rady Programowej Obchodów 750-lecia lokacji Krakowa. Rada, w skład której wchodzą przedstawiciele instytucji samorządowych, jak i pozarządowych, postanowiła podsumować obchody 750-lecia Krakowa. Piątego czerwca w Wieży Ratuszowej otwarta zostanie wystawa upamiętniająca krakowskie uroczystości. Jej celem – jak wyjaśniał dyrektor Niezabitowski – będzie pokazanie potęgi Krakowa na mapie średniowiecznej, jak i współczesnej Europy.

(WAK): *Ferdek na poważnej scenie*. „Dziennik Polski" 2008, nr 55, z 5 marca, s. 10

Chcecie to wierzcie, nie chcecie nie wierzcie, ale jestem skromnym człowiekiem, mimo że moje role o tym nie świadczą – mówił Andrzej Grabowski podczas wczorajszego otwarcia w Domu Pod Krzyżem Muzeum Historycznego Miasta Krakowa kolejnej, siedemnastej już wystawy prezentującej gwiazdy sceny krakowskiej. (…) Ma też w dorobku kreacje w Starym Teatrze (Jasiek w *Weselu* u Wajdy) i wiele ról w Teatrze STU, z którym jest związany już (…) Acz odnajdziemy i gablotę z dowodami sukcesów aktora: statuetkę dla „najlepszego aktora komediowego" V Festiwalu Dobrego Humoru, trofeum „Największego Świra" w kategorii „Najbardziej zakręconych osobowości". Jest także ślad postaci Ferdka Kiepskiego, która przyniosła aktorowi wielka sławę, choć nie bez balastu. Wystawa w Muzeum Teatralnym przy ul. Szpitalnej dowodzi, że Andrzej Grabowski ma także inne oblicze – to ze spektakli Schaefferowskich, czy z *Na zachód od Shannon*.

(PSZ): *Dworskie pląsy z walkami*. „Dziennik Polski" 2008, nr 59, z 10 marca, s. 4 (dodatek „Kronika Krakowska")

W Muzeum Historycznym Miasta Krakowa odbyła się w sobotę kolejna z cyklu imprez rycerskich. Jedną z atrakcji były warsztaty, podczas których prezentowano różne rodzaje dawnej broni białej: siecznej, drzewcowej oraz obuchowej. Królowały tu oczywiście miecze. (…) Nie zabrakło też podczas sobotniej imprezy pokazów tańców dworskich.

(WT): *W kaplicy wciąż wilgoć*. „Dziennik Polski" 2008, nr 61, z 12 marca, s. 3

Prace konserwatorskie na średniowiecznych murach obronnych trwa już od wielu lat i wszystko wskazuje, że konieczne będzie zajmowanie się nimi i w najbliższych. Mury zostały odnowione, w ubiegłym roku otwarto trasę turystyczną, ale pozostały nierozwiązane problemy. Mimo wyremontowania ul. Floriańskiej i ul. Pijarskiej, dalej pozostaje problem zawilgocenia w rejonie murów. Wydawało się, że udrożnienie systemów odprowadzania wody deszczowej wokół murów pozwoli na systematyczne pozbywanie się wilgoci, która w Bramie Floriańskiej sięga pierwszego pietra z kaplicą. Tymczasem problem istnieje dalej i wydaje się, że zawilgocenie sięga coraz wyżej. (…) Komisja konserwatorska zdecydowała, że konieczne będzie dokonanie kolejnych badań zawilgocenia w Bramie, a potem zakupienie specjalnego urządzenia, emitującego fale elektromagnetyczne – to powstrzymuje podciąganie wody spoinami do góry (…). Muzeum Historyczne planuje otwarcie trasy turystycznej w połowie kwietnia. W ciągu sezonu ekspozycja ma wzbogacić się m.in. o manekiny ze strojami dawnych strażników miejskich oraz kopie broni.

(AN): *Sztuka krakowska po 1945 roku*. „Dziennik Polski" 2008, nr 64, z 15 marca, s. 8

„Ponad 150 obrazów, rysunków, grafik, rzeźb – od socrealizmu po prace datowane na XXI wiek – można oglądać w Pałacu Krzysztofory na otwartej wczoraj wystawie *Sztuka krakowska po 1945 roku*. Wystawę przygotowało Muzeum Historyczne Miasta Krakowa z własnych zbiorów. Ekspozycja tylko częściowo trzyma się chronologii. Kuratorka Maria Zientara podjęła próbę uporządkowania pokazywanych dzieł według stosunku twórców do sztuki i do rzeczywistości, z aneksem tematycznym. Stąd działy takie, jak *Sztuka z Partią. Socrealiści* czy – na przeciwnym biegunie – *Sztuka „drugiego obiegu"* (lata osiemdziesiąte). Osobny dział tworzy Grupa Krakowska (…). Bez względu na pewne niekonsekwencje w budowaniu ekspozycji, to istotna wystawa: już sama próba pokazania sztuki Krakowa w ciągu z górą półwiecza jest godna uwagi. Katalog towarzyszący *Sztuce krakowskiej po 1945 roku* warto mieć w domowej bibliotece.

(AN):*Remont Domu pod Krzyżem*. „Dziennik Polski" 2008, nr 70, z 22 marca, s. 7

W Galerii Teatralne przy ul. Szpitalnej (oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa), zaczęło się demontowanie *Dziejów teatru krakowskiego* – stałej ekspozycji muzealnej. Jeszcze do końca miesiąca czynna będzie wystawa z cyklu *Gwiazda sceny krakowskiej* poświęcona Andrzejowi Grabowskiemu. W kwietniu budynek zostanie zamknięty dla zwiedzających; rozpoczyna się remont zabytkowego obiektu. (…) Pożegnanie stałej ekspozycji, jakie odbyło się 8 marca, nie miało charakteru symbolicznego; widzów odwiedzających Dom Pod Krzyżem po remoncie powita inaczej zaaranżowana, nowocześniejsza wystaw stała. Remont nie oznacza całkowitego zawieszenia działalności – Małgorzata Palka zapowiada, że będą organizowane wystawy tematyczne, gościnnie w salach Krzysztoforów i Kamienicy Hipolitów. Już dzisiaj planuje się dużą wystawę z okazji przypadającej w 2009 roku setnej rocznicy śmierci Heleny Modrzejewskiej.

(MM): *Podziemny Rynek zaprosi w 2010 roku?*. „Dziennik Polski" 2008, nr 82, z 7 kwietnia, s. 1 (dodatek „Kronika Krakowska")

Zabytki, a pośród nich hologramy, przestrzenne trójwymiarowe rekonstrukcje chałup, komputery i ekrany plazmowe czy kącik zabaw dla dzieci, gdzie będą mogły zostać małymi archeologami lub małymi architektami. Oto, co ma się znaleźć w muzeum poświęconym historii Rynku Głównego. Kraków chciałby otworzyć muzeum 5 czerwca 2010 roku. Koncepcje ekspozycji w podziemiach Rynku przygotowało Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Właśnie zaprezentowano ją – na roboczym spotkaniu – prezydentowi miasta, zespołowi eksperckiemu ds. zagospodarowania podziemi, wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, archeologom, którzy badali Rynek. (…)

Według stworzonej koncepcji w muzeum w podziemiach Rynku przyszli turyści znaleźliby osadę przedlokacyjną, cmentarzysko z rekonstrukcjami miejsc pochówków, tzw. świadki archeologiczne (czyli zachowane, nienaruszone fragmenty terenu, ukazujące kolejne warstwy). (…) Muzeum ma być supernowoczesne, obok rezerwatu archeologicznego pojawiłyby się w nim hologramy czy forum multimedialne. W przewidzianych „kapsułach czasu" dzięki wielkim, ekranom mielibyśmy złudzenie przeniesienia się w inne czasy. Podziemia przechowywałyby pamięć o wydarzeniach historycznych związanych z Rynkiem, a działoby się to z użyciem multimediów. W ten sposób będzie tam uwieczniona m.in. przysięga Kościuszki czy wizyta Ojca Świętego Benedykta XVI na Rynku. (…) W podziemiach byłyby też oryginalne zabytki z Rynku, m.in. ogromny XIV-wieczny bochen ołowiu. (…)

Muzeum w podziemiach planuje się stworzyć dzięki pieniądzom miasta i dzięki pozyskaniu środków unijnych. Prace miałyby ruszyć jeszcze w tym roku.

Joanna Weryńska: *Kantor zamieszka w elektrowni, a Krzysztofory opanują turyści*. „Dziennik Polski" 2008, nr 90, z 16 kwietnia, s. 22

W 2011 roku Kraków zyska dwa nowe muzea. Jedno będzie w centrum, drugie w Podgórzu. Wygląda na to, że wyprowadzka Tadeusza Kantora, a konkretnie Cricoteki, czyli Ośrodka Dokumentacji Sztuki artysty z Krzysztoforów już coraz bliżej. Sam pałac czeka niebawem przebudowa, która ma sprawić, że stanie się w całości siedzibą Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Tymczasem Kantor rozgości się przy ul. Nadwiślańskiej 2 i 4, w budynku dawnej elektrowni podgórskiej, gdzie powstanie centrum jego imienia. Wczoraj Jacek Majchrowski, prezydent Krakowa, i Marek Nawara, marszałek województwa małopolskiego , podpisali umowę finalizująca dotychczasowe negocjacje w tej sprawie. To wstępne porozumienie. – W tym roku planujemy zamknąć ostatecznie sprawy związane z przekazaniem nieruchomości – wyjaśnił Jacek Majchrowski. Tak więc klamka zapadła. (…) Zarówno przebudowane Krzysztofory, jak i nowa siedziba Cricoteki zostaną prawdopodobnie oddane do użytku w 2011 roku.

Magdalena Kursa: *Schindler obudowany historią*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 93, z 19 kwietnia, s. 4

Schindler i Schindlerowcy – tak, ale jako fragment obszernej wystawy o Krakowie w czasie okupacji. W dawnej emalierni na Zabłociu po raz pierwszy zaprezentowano projekt planowanej tu ekspozycji. Po miesiącach spekulacji i dyskusji wiemy już co znajdzie się w pustej dziś fabryce, w której Oskar Schindler uratował ponad tysiąc Żydów. (…) W Krakowie zastanawiano się czy stworzyć tu muzeum Schindlera i wykorzystać marketingowo jego postać do promocji miasta, czy raczej opowiadać tu o polskich Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, czy o wojennych losach Krakowa. Zwyciężyła druga koncepcja. – Schindler i losy uratowanych przez niego osób chcemy potraktować jako pretekst do opowiedzenia szerszej historii. O Krakowie, o życiu w czasie okupacji, o ulicach, o dworcu, terrorze – mówił prof. Andrzej Chwalba, przewodniczący Rady Programowej wystawy, zapewniając, że sama postać Schindlera nie znika, a jedynie zostanie obudowana wieloma historiami jego czasu. Ekspozycja opowie też bowiem m.in. o życiu codziennym, Państwie Podziemnym, gettcie oraz polskich Sprawiedliwych. Oficjalna nazwa wystawy brzmi: *Kraków – czas okupacji 1939 – 1945*. Przygotował ją zespół Muzeum Historycznego, którego oddział powstanie na Zabłociu. (…) Czy twórcy wystawy nie obawiają się, że to, co ma być jej zaletą (czyli wyważenie i wszechstronność), obróci się przeciwko niej, bo turyści nie będą zainteresowaniu kolejną ekspozycją na temat wojny, która nie eksponuje zbytnio Schindlera? – Nie możemy ulegać terrorowi masowego turysty. Ci, którzy interesują się *Listą Schindlera* i tak tu przyjdą. (…) – odpowiadała Katarzyna Zimmerer współautorka scenariusza. Nie chcemy postawić frontonu zasłaniającego nazwę Fabryka Schindlera, ale chcemy pokazać historie tego miejsca w szerszym kontekście – dodała dr Edyta Gawron, również współautorka wystawy. (…) Remont budynku przy ul Lipowej, który obecnie jest własnością miasta trwa od lipca ubiegłego roku. Wystawa zostanie otwarta w marcu przyszłego roku.

PAP, JOTA: *Sybille dla krakowskich muzeów*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 115, z 17–18 maja, s. 6

Wczoraj na Zamku Królewskim w Warszawie wręczono nagrody w konkursie Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla" organizowanym przez ministra kultury. (…) Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Archiwum Państwowe w Krakowie, Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa nagrodzono III nagrodą w kategorii wystawy historyczne, biograficzne i literackie za ekspozycję *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburskiego 1257–1791*. Jury obradowało pod przewodnictwem prof. Jerzego Malinowskiego.

Joanna Weryńska: *Sukces nocnego zwiedzania.* „Gazeta Krakowska" 2008, nr 116, z 19 maja, s. 11

Kilka tysięcy mieszkańców Krakowa z symboliczną złotówką w dłoni, ruszyło w piątkową noc, aby buszować po muzeach. Nawet ulewny deszcz nie był w stanie wypłoszyć ludzi do domów. (…) Nocne zwiedzanie rozpoczęło się punktualnie o godz. 19 i trwało do pierwszej w nocy. Przez cały ten czas, mimo chłodu i rzęsistego deszczu, tak krakowianie, jak i turyści będący akurat pod Wawelem z wypiekami na twarzy, odkrywali krakowskie skarby. Najdłuższa kolejka stanęła pod Wawelem, sięgała 300 metrów. Nie wiele mniejsza była zresztą pod Barbakanem. (…) To, czego tym razem nie udało się zobaczyć, można będzie nadrobić w kolejną krakowską Noc Muzeów.

(ACZ, MIG): *Kraków znów będzie szczęśliwym miastem.* „Dziennik Polski" 2008, nr 125, z 30 maja, s. 2

„Lajkonik jak co roku nawiedził miasto. Ten, kto dostał buławą, może być pewny pomyślnego roku. Właściwie wszyscy możemy być tego pewni – sam Lajkonik zapewnił to wczoraj na Rynku, pijąc toast za pomyślność Krakowa"

Marian Satała: *Joanna Partyła małym królem kurkowym.* „Gazeta Krakowska" 2008, nr 127, z 2 czerwca, s. 21

Zostać małym królem kurkowym nie jest sprawą łatwą. Dzieci uczestniczące w sobotnich zmaganiach o ten tytuł musiały wykazać się m.in. wiedzą historyczną dotyczącą dziejów krakowskiego Bractwa Kurkowego. (…) Do finału dostało się 60 uczniów. W parku Strzeleckim przygotowano dla nich szereg konkurencji, w tym również sprawnościowych. Dzieci musiały wykazać się umiejętnością strzelania z łuku, rzutu włócznią do tarczy czy celnością w rzutach piłeczkami tenisowymi do koszy. (…) – Nasza zabawa edukacyjna cieszy się z roku na rok coraz większym powodzeniem – cieszy się Małgorzata Niechaj, kustosz Celestatu, oddziału Muzeum Historycznego. Dzieci naprawdę dużo wiedzą o Krakowie i jego historii.

(AN): *W Wieży Ratuszowej lokacja i współczesność.* „Dziennik Polski" 2008, nr 131, z 6 czerwca, s. 5 (dodatek „Kronika Krakowska")

Czas lokacji na prawie magdeburskim po wiek XXI obejmuje wystawa otwarta wczoraj na trzech poziomach Wieży Ratuszowej. Pierwsza część *„Zwierciadło saskie i prawo magdeburskie fundamentem dla Europy* – przygotowana przez wyspecjalizowane instytucje landu Sachsen-Anhalt, przyjechała do nas z Magdeburga. (…) Atrakcją tej części wystawy są naturalnej wielkości postaci z kart *Zwierciadła*, których właściwe wizerunki można zobaczyć wyłącznie w lustrze. Pomiędzy te lustrzane odbicia musi wplątać się i nasze, umożliwiając szczególną wędrówkę w czasie. (…) Ekspozycja na II piętrze to przygotowane przez Muzeum przypomnienie świętowania w ub. roku 750-lecia lokacji Krakowa na prawie magdeburskim poprzez m.in. wydawnictwa (dużo i dobre), pamiątki i przeróżne gadżety, filmową dokumentację wydarzeń artystycznych. (…) Kuratorką wystawy jest dr Grażyna Lichończak-Nurek.

(WT): *Polichromia z ptakami.* „Dziennik Polski" 2008, nr 128, z 3 czerwca, s. 2 (dodatek „Kronika Krakowska")

Drewniane stropy, piękne polichromie – to odkrycia, które towarzyszą robotom konserwatorskim w pałacu Krzysztofory. W siedzibie Muzeum Historycznego Miasta Krakowa trwa remont konserwatorski. (…) W czasie prac odkryto zabytkowe stropy drewniane, które do tej pory były zasłonięte. Zostały one poddane konserwacji. Natomiast na ścianach pomieszczeń muzealnych, które dotychczas służyły w części jako magazyny, w części do celów wystawowych, konserwatorzy odkryli zabytkowe polichromie, szczęśliwie dość dobrze zachowane. W jednej z sal drugiego piętra odsłonięto fresk z początku XVII wieku – z motywami roślinnymi i ptakami; w sąsiedniej polichromia datowana jest na XVIII wiek i przedstawia motywy architektoniczne. Także w salach pierwszego pietra odsłonięto fragmenty fresków z kompozycjami architektonicznymi i boniowaniem. (…) Prace w Krzysztoforach finansuje gmina, która w tym roku wyda na nie 2,6 ml zł, natomiast 1 mln zł pochodzi ze Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa.

(AN): *Serca Romea i Julii. Wystawa Enrica Muscetry w Krakowie.* „Dziennik Polski" 2008, nr 156, z 5 lipca, s. 10

Romeo i Julia – niespełnione marzenie – tak Enrioco Muscetra zatytułował swoją wystawę otwartą na dziedzińcu pałacu Krzysztofory w Krakowie. Uroczystego otwarcia dokonali prezydent Krakowa Jacek Majchrowski i burmistrz Werony Flavio Tosi. Oba miasta objęły patronat nad wystawą. (…) Stanowiącą trzon wystawy, tytułową rzeźbę Romea i Julii ustawiono na Rynku przed wejściem do Muzeum Historycznego. (…) Ważną i ogromnie interesującą częścią wystawy wypełniającej krużganki Muzeum Historycznego są rysunki i szkice rzeźbiarskie do *Romea i Julii*, pokazujące proces myślenia i pracę artysty nad tematem.

(MM): *Podziemia za 42 miliony zł.* „Dziennik Polski" 2008, nr 161, z 11 lipca, s. 3

Wczoraj członkom Komisji Kultury Rady Miasta Krakowa została zaprezentowana koncepcja planowanej ekspozycji. Przypomnijmy, że nowe muzeum ma zająć podziemia po wschodniej stronie Rynku. (…) Radnych interesowało, kiedy powstanie i ile będzie kosztować, a także – jak będzie się utrzymywać Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, które w podziemiach będzie mieć swój nowy oddział. Muzeum deklaruje, że stworzy go w rok i dwa miesiące od chwili, gdy będzie zakończony proces inwestycyjny, prace budowlane. (…) By powstała nowa atrakcja pod płytą Rynku, potrzeba 42 mln zł. Jak poinformował wczoraj radnych Grzegorz

Ostrzołek, pełnomocnik prezydenta ds. funduszy europejskich, miasto ubiega się o dofinansowanie ze środków europejskich na ten cel. (…) Muzeum Historyczne wyliczyło, że utrzymanie podziemnego oddziału kosztować będzie 1,2 mln zł rocznie. Jeśli każdego roku zejdzie pod płytę Rynku 100 tys. zwiedzających (dla porównania, Wieżę Ratuszową zwiedza każdego roku ok. 30 tys. osób, Muzeum Narodowe – 420 tys., Wawel – milion), kupią też oferowane w sklepie muzealnym wydawnictwa itp. – oddział może być samofinansujący się.

Krzysztof Sakowski: *Podziemny Rynek spodobał się w Unii*. „Gazeta Krakowska"2008, nr 195, z 21 sierpnia, s. 5

Projekt podziemnego muzeum pod Rynkiem Głównym jest już zapięty niemal na ostatni guzik. Są nawet pierwsze wizualizacje obiektu, który ma powstać do czerwca 2010 roku. (…) Największe podziemne muzeum w Europie będzie kosztowało 42 mln złotych, ale już dziś wiadomo, że Unia dorzuci się do przedsięwzięcia i dostaniemy 25,2 mln zł dotacji. – Projekt budowy muzeum trafił na listę najważniejszych inwestycji w Polsce i otrzyma unijne dofinansowanie – cieszy się Grzegorz Ostrzołek, pełnomocnik prezydenta ds. funduszy europejskich. (…) To Muzeum przyniesie Krakowowi chlubę – nie ma wątpliwości Michał Niezabitowski, dyrektor Muzeum Historycznego, które będzie opiekunem obiektu.

(PAN): *Muzealny futbol*. „Dziennik Polski" 2008, nr 222, z 22 września, s. 12

W minioną sobotę w hali sportowej w Zabierzowie rozegrany został IV Turniej Piłkarski Muzeów Krakowskich o Puchar Prezydenta Krakowa. W finale Muzeum Narodowe pokonało Muzeum Historyczne Miasta Krakowa 2:0, a w meczu o trzecie miejsce Muzeum Zamku Królewskiego na Wawelu wygrało z Muzeum UJ i Muzeum Żup Krakowskich 6:3. (…) Patronami imprezy byli prezydent miasta Krakowa, który ufundował okazały puchar oraz Urząd Gminy w Zabierzowie. (…) Nie ukrywam, że pomysł zorganizowania takiej imprezy zrodził się w mojej głowie cztery lata temu – mówi Michał Niezabitowski, szef Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Pierwsza i druga edycja odbyła się na stadionie Wisły, teraz drugi rok z rzędu gościmy w Zabierzowie, celem zawodów jest miłe spędzenie czasu, integracja oraz pokazanie, że kustosze to wcale nie ludzie prowadzący wyłącznie siedzący tryb życia.

Rafał Romanowski: *Zagrożona wystawa*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 233, z 4–5 października, s. 1

Planowana na wrzesień 2009 roku multimedialna ekspozycja Muzeum Historycznego *Kraków – czas okupacji 1939–1945* w Fabryce Schindlera prawdopodobnie nie dojdzie do skutku. Zwycięski projekt wycofano z realizacji, a między członkami zespołu wybuchła kłótnia o prawa autorskie. (…) Wielka multimedialna ekspozycja z wykorzystaniem tysięcy zdjęć, pamiątek, dokumentów, filmów, nagrań z okresu hitlerowskiej okupacji Krakowa kosztem niemal dwóch milionów złotych ma ruszyć 6 września 2009 roku, w rocznicę wkroczenia wojsk niemieckich do Krakowa. – Kraków potrzebuje takiej ekspozycji, bo zgromadzone tu archiwalia aż proszą się o wykorzystanie. Krakowska placówka będzie mogła spokojnie konkurować z warszawskim Muzeum Powstania Warszawskiego – zapewniają pomysłodawcy konkursu z MHK, którego główną nagrodą była realizacja przedsięwzięcia. (…) Wiele wskazuje jednak na to, że atrakcyjnej zarówno dla krakowian, jak i przyjezdnych wystawy nie uda się zrealizować w terminie. Przeszkodą są kłótnie w łonie zwycięskiego zespołu autorów, którzy nawzajem przypisują sobie autorstwo pracy. (…) Co na to dyrekcja MHK? Nie byliśmy świadomi konfliktu między podpisaną pod pracą osobą a jej współpracownikami. (…) konkurs został przeprowadzony ściśle według ustawy Prawo zamówień publicznych i na dopisywanie do zwycięskiej pracy nazwisk dwóch autorów jest już za późno (…). Szkoda, że troje znakomitych artystów nie może osiągnąć porozumienia na gruncie pozaartystycznym. (…) W tej sytuacji Muzeum Historyczne ma marne szanse na uruchomienie wystawy już za 11 miesięcy.

(G): *Droga do Watykanu*. „Dziennik Polski" 2008, nr 240, z 13 października, s. 5

Pantofel Piusa IX, obrazy przedstawiające biskupów Rzymu, a także wiele innych eksponatów można zobaczyć na otwartej w sobotę w Krakowie wystawie *Droga do Watykanu. Między Krakowem a Stolicą Apostolską* (…). Ideą tej ekspozycji jest „ukazanie wielowiekowych kontaktów politycznych, religijnych i kulturalnych między Krakowem a Stolicą Apostolską". Wystawę otwiera część zatytułowana *Splendor Stolicy Apostolskiej*. (…) Kolejną część ekspozycji zatytułowano *Cracovia altera Roma* (…). Nawiązaniem do tej części jest blok tematyczny *Święci i błogosławieni* ukazujący kult świętych oraz starania dawnej stolicy Polski o beatyfikację św. Stanisława, królowej Jadwigi, św. Kingi, św. Jacka, św. Stanisława Kostki czy brata Alberta. Osobna część ekspozycji stanowią przedmioty pokazujące tradycje pielgrzymowania do Rzymu. (…) Ostatnią część ekspozycji zatytułowano *Tu es Petrus*. Jej kontynuacją jest wystawa w Muzeum Archidiecezjalnym przy ul. Kanoniczej, która nawiązuje do pontyfikatu Jana Pawła II.

Joanna Weryńska: *Krakowskie muzeum zdradza sekrety mieszczańskich szaf*. „Polska Gazeta Krakowska" 2008, nr 258, z 4 listopada, s. 20

O tym, jakie sekrety skrywały w swoich czeluściach przepastne szafy XIX-wiecznych krakowskich domów i czy damskie reformy i gorsety były sexy, przekona się każdy, kto zajrzy do Kamienicy Hipolitów, jednego z oddziałów Muzeum Historycznego. (…) Wyjątkowa ekspozycja przeniesie nas w epokę , w której strój i wszystkie związane z nim detale dostosowane były do dnia, okoliczności, no i oczywiście pozycji społecznej osoby, która je nosiła.

(AN): *Wiekowe nowości (i nie tylko) w Muzeum Historycznym*. „Dziennik Polski" 2008, nr 267, z 15 listopada, s. 8

Nowe nabytki Muzeum Historycznego; duży zbiór cyny i inne obiekty zostały wczoraj zaprezentowane na pierwszym

pokazie, zanim trafią do stałych ekspozycji. Cyna – miękki, srebrzysty metal, łatwy w obróbce, zrobił karierę trwającą przez wieki. Europejskie konwisarstwo oparte na cynie największy rozkwit osiągnęło w XVI–XVII stuleciu. (…) Zestaw, który wzbogacił zbiory Muzeum Historycznego, liczy 144 przedmioty, powstałe od XVII do początków XX wieku. Pochodzą głównie z warsztatów śląskich i niemieckich. (…) Przedmioty z cyny stanowią największy zespól nabytków, ale nie jedyny. Do zbiorów muzeum trafiły – jako dary – cenne pamiątki cechowe, wśród nich, księgi cechu ślusarzy, rusznikarzy i nożowników, a także XVIII wieczna latarnia cechu rzeźników noszona na procesjach. Po raz pierwszy zaprezentowano wczoraj przeznaczony do galerii portretów sławnych krakowian portret Wisławy Szymborskiej – najnowsze dzieło Leszka Sobockiego.

K. Sakowski, M. Satała: *Skandal na wystawie szopek krakowskich*. „Polska Gazeta Krakowska" 2008, nr 287, z 9 grudnia, s. 6

Zamiast tradycyjnego Jezuska w żłóbku wybrała fragmenty nowotworu, którego pokonała dwa lata temu. Dla jury konkursu szopek krakowskich taka wizja nie była do przyjęcia. Kontrowersyjna praca Moniki Drożyńskiej została zdyskwalifikowana. (…) Zdaniem jury, praca Drożyńskiej *Zmiana* nie spełniała wymogów formalnych. Przede wszystkim w szopce musi być Święta Rodzina, która stanowi jej niepodważalny kanon. Dwudziestoosobowe jury wykluczyło kontrowersyjna pracę jednogłośnie (…).

Do tegorocznego 66. Konkursu Szopek Krakowskich zostało zgłoszonych 112 prac. Największa z nich ma około 2 m wysokości , najmniejsza – niecałe 2 cm. (…)Tegorocznymi laureatami są: Bronisław Pięcik, Marek Głuch, Tadeusz Gillert, Stanisław Malik, Maciej Moszew i Leszek Zarzycki.

Łukasz Glazur: *Miejsce wybrukowane historią tragedii*. „Dziennik Polski" 2008, nr 296, z 19 grudnia, s. 11

Pamiątki po Oskarze Schindlerze znajdą swój dom w Podgórzu. Tam właśnie powstaje nowe muzeum. Czarnobiałe zdjęcia z widokami przedwojennego miasta, plakaty mobilizacyjne, pierwsze obwieszczenia okupacyjnych władz – tak zaczynać się będzie opowieść o Krakowie w czasach II wojny światowej w „muzeum miejsca" – budynku administracyjnym fabryki Oskara Schindlera. Od 12 grudnia to miejsce stało się oficjalnie jednym z oddziałów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. (…) Ekspozycja wykracza daleko poza „muzeum miejsca". W założeniu ma pokazać bowiem nie tylko odwagę Oskara Schindlera w ratowaniu ponad tysiąca Żydów, ale i historię miasta.

Magdalena Kursa: *Muzeum wojny w Fabryce Schindlera – rozmowa z Michałem Niezabitowskim*. „Gazeta w Krakowie" (lokalny dodatek „Gazety Wyborczej") 2008, nr 296, z 19 grudnia, s. 2

Magdalena Kursa: *Ile informacji o Schindlerze znajdzie się w powstającym w jego dawnej fabryce muzeum ukazującym wojenne losy Krakowa?*

Michał Niezabitowski, dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa: Jesteśmy konsekwentni w myśleniu na ten temat: Schindler – tak, pomnik Schindlera – nie. Na pomnik zasługuje Kraków, jego mieszkańcy. Co nie znaczy, że pomniejszamy zasługi Schindlera. Na zdjęcia uratowanych przez niego osób zwiedzający natkną się już w pierwszym pomieszczeniu, do którego wejdą. Będą tam eksponowane fotografie starszych, żyjących wciąż schindlerowców. O samym Schindlerze wspomnimy w wielu miejscach naszej ekspozycji, natomiast historii przedstawionej w *Liście Schindlera* poświęcimy dwa duże pomieszczenia, które w przeszłości były jego autentycznym gabinetem i sekretariatem. Bo udało się nam je zlokalizować.

Podobno gabinet Schindlera, wraz z wisząca tam oryginalną mapa, odkryto przez przypadek?

– Tak, to była sytuacja prawie sensacyjna. Mieliśmy już burzyć ściany, gdy nagle okazało się, że robotnicy skuwający stare tynki natrafili na mapę, która wskazywała, że to właśnie tu był prawdziwy gabinet Oskara Schindlera. To mapa stiukowa, z rytowanymi południkami i równoleżnikami oraz niemieckimi napisami. Wiele w tej sprawie zawdzięczamy błyskawicznej interwencji Wydziału Kultury Urzędu Miasta Krakowa. Spielberg nie wiedział o istnieniu tej mapy i na potrzeby filmu gabinet Schindlera stworzył w zupełnie innym miejscu. Generalnie można powiedzieć, że informacje o Schindlerze zajmą ok. 10 proc. ekspozycji (...)".

Pracownicy Muzeum Historycznego Miasta Krakowa obchodzący w 2008 roku jubileusze 20-, 25-, 30-, 35- i 40-lecia pracy

Maria Baster, Józefa Bieda, Wiesława Ciupka, Antonina Czajowska, Roman Kiedroń-Lisowski, Jolanta Klima, Dorota Kowalewska, Maria Kwaśnik, Teresa Kwiatkowska, Maria Michalik, Barbara Miszczyk, Janusz T. Nowak, Genowefa Zań-Ograbek, Honorata Pilawska, Anna Pióro, Iwona Prochowska, Maria Sawicz, Zbigniew Skupień, Joanna Strzyżewska, Grażyna Synowiec, Janina Szczurowska, Jolanta Urbańska, Marian Walas.

Pracownicy przyjęci do pracy w 2008 roku

Iwona Babicz, Krzysztof Bieżanowski, Piotr Bień, Marian Bryła, Dominik Bogunia, Marcin Czarnowicz, Łukasz Czuj, Jan Dzimiński, Robert Gaweł, Grzegorz Gaździcki, Wojciech Górny, Irena Guzik, Andrzej Janicki, Karina Janik, Wojciech Jodłowski, Kamil Jurewicz, Danuta Kania, Anna Zug, Grażyna Kosowska, Maria Makarewicz, Paweł Nawała, Józef Piątek, Wacław Pyzik, Renata Sakaluk, Maria Sawicz, Magdalena Smaga, Anna Szymaczek, Michał Urban, Jowita Wanner-Bielik, Anna Wołek, Grzegorz Woźniak, Marta Żurawska-Kobielska.

Pracownicy, którzy odeszli z pracy w 2008 roku

Elżbieta Adamek-Wojtała, Józefa Bieda, Piotr Bień, Marian Bryła, Barbara Dziechciowska, Dorota Chmielorz, Jan Dzimiński, Joanna Gondek, Irena Guzik, Iwona Juchno, Anita Kafiaków-Zawadowska, Piotr Kucia, Marcin Łojowski, Krzysztof Madej, Stanisław Piwowarski, Piotr Rzeźnik, Maria Sołek, Anna Szałapak, Anna Szymaczek.